

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvenredne nedelje in praznike.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 30.—

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO:

SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 23.
OPRAVNIŠTVO: KONGRESNI TRG ŠTEV. 3.
TELEFON ŠTEV. 2852.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifi.

Pisanim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu štev. 18.633.

Kdaj bodo doseženi pri nas taki uspehi?

Ob koncu leta objavljajo čehoslovski listi tole bilanco o uspehu l. 1927 za čehoslovaško gospodarstvo:

Naše gospodarstvo je v tem letu doseglo razveseljive uspehe. Vloge v de-narnih zavodih in hranilnicah 35 milijard. Izvoz fabrikatov (11 mesecev) 11.8 milijard, za 1.9 milijarde več ko lani. Žetev žita je dala 500 milijonov, slad-korne repe 400 milijonov in krompirja 250 milijonov Kč več ko lani. Trgovin-ska bilanca izkazuje 2217 milijonov pre-viška, državni dolg se je znižal za 600 milijonov in 47 volikih delniških družb je zvišalo svoje dividende. Leta 1926 ni dalo 1183 milijonov kapitala v industriji nobenega dobička, letos samo še 596 milijonov. Napredek na vseh poljih, v vseh panogah, to je čehoslovaška bilan-ca za leto 1927.

A pri nas? Trgovinska bilanca se je poslabšala, proračun ni uravnotežen, državni dolgov rastejo in žetev ni vsled razdrtih nasipov v Sremu in Vojvodini taka, kakor bi mogla in morala biti. Naša industrija, naše kmetijstvo, naše de-narstvo, vse preživlja krizo in ne more in ne more se iz nje rešiti, ker ne funk-cionira vladni aparat pravilno. Vzrokov za tožbe in pritožbe je več ko dovolj, samo da smo se brezuspešnosti tožb že tako naveličali, da že nihče ne toži več. Le še zmigujemo z ramami in skoraj bi bili na tem, da bi pričeli polagoma obupavati.

In vendar! Se je optimizem upravi-čen, kajti poleg vseh slabih strani, se je v preteklem letu vendar pričelo svet-ljati in z zaupanjem smemo reči, da je najhujše za nami, konec je onega brezobzirnega strankarskega preganja-nja, ki je zlasti cvetelo l. 1925. Tudi več-nih vladnih kriz smo rešili, saj imamo sedaj že eno vladno nad pol leta in si-gurno je, da ostane ta vlada vsaj do sprejema proračuna. In čeprav je še da-leč čas, ko se ne bo več kradlo držav-ljanskega imetja, vendar je to gotovo, da se danes manj krade ko nekdanj in da se ima tudi pogum poklicati krivce na odgovor. Naj bo Štepičev slučaj še tako žalosten, razveseljivo je vsaj to, da je prišel krivec pred sodišče.

Celo v našem parlamentu so se raz-mere nekaj izboljšale. Stvarna kritika je pridobila na veljavi, kakor je to jas-no dokazalo glasovanje o sodniških pla-čah. Vsemogočnost strankine discipline ni več absolutna in v tem je dana pod-laga, da bodo pričeli tudi v skupščini odločevati argumenti. Začelo pa se je celo resno razpravljati o redukciji mini-strstev in o izenačenju davkov in uteme-ljeno upanje je, da bosta obe vprašanji prihodnje leto rešeni.

Preokret na bolje je na vsak način do-sežen, ali ravno tako je gotovo, da je tempo našega napredovanja mnogo pre-počasen in da bi bilo lahko vse na mah boljše, če bi bil naš administrativni aparat drugačen. V napakah tega apa-rata je vse naše zlo in odprava tega zla je mogoča samo s solidarnim delom vsega prebivalstva, predvsem pa vseh naših produktivnih krogov.

Povečanje produkcije — to je bistvo našega problema. Da se bo čim bolj raz-vila naša industrija, da bo čim bolj na-predovalo naše kmetijstvo, da bo naš obrt cvetoč in naša trgovina krepka in da ne bodo več sami tuji gospodarji prekomorske trgovine, v ta namen mo-ramo zastaviti vse svoje sile, v tej smeri mora iti vse naše delo. Da pa bo to delo uspešno, je treba, da gospodarski sloji dobe močan vpliv na javno življenje in da ne bodo le mecenji strank, temveč

Velika debata o proračunu ministrstva za vere.

Beograd, 31. dec. Včeraj popoldne je finančni odbor nadaljeval razpravo o proračunu ministrstva za vere.

Minister Obradović je imel daljši go-vor, v katerem je odgovarjal na pripom-be posameznih opozicijskih poslan-cev. Minister ni sprejel zakonskega na-črta o pravoslavni cerkvi, ki mu ga je predložil arhijerejski zbor. Priznava, da morajo v komisiji, ki bo izdelovala ta zakonski predlog, priti tudi zastopniki iz prečanskih krajev. — Pripravlja še elaborat zakonskega predloga o musli-manski veroizpovedi.

Z vprašanjem konkordata z Vatikano-m se sedaj ne more baviti. Prizadeval pa si bo, da se bo hkrati s prvima dve-ma vprašanjema rešilo tudi to vpraša-nje, tako da se bodo ob istem času re-šila vprašanja za vse veroizpovedi. Nje-govo osebno stališče je — in o tem ne govori v imenu vlade — da se mora vprašanje odnošajev med našo državo in Vatikanom kolikor se tiče katoliške cerkve, rešiti sporazumno z našim epi-skopatom in z zastopnikom Vatikana v Beogradu. — Jako važno je tudi vprašanje interkonfessionalnega zakona. Mi-nister je že določil komisijo strokovnja-kov — zastopnikov vseh veroizpovedi, ki naj pripravi ves potreben material.

Na vprašnje Juraja Demetrovića, ka-lo stoji s prevedbo kronskih vpokojen-cev na dinarske pokojnine, je minister izjavil, da je s svoje strani pripravil že vse potrebno za rešitev tega vprašanja. O tem je govoril tudi s finančnim mini-strom. V ta proračun je postavljena vsota 2 milijonov Din. Vsega skupaj pa je treba 4 milijone Din. Še preostala dva milijona Din bosta vnešena v proračun, kadar bo vlada izdala izvršilno uredbo o prevedbi kronskih vpokojencev s kron na dinarje.

Minister Obradović odgovarja dalje poslancu Sekuli Drljeviću in pravi, da je minister sam priznal, da ni nobene-ga prečana v komisiji za izdelavo za-konskega načrta o pravoslavni cerkvi. Proti temu se moramo boriti. Vstajam zoper to, da se na ta način vlada in da se prečanski kraji smatrajo za kolonijo.

Nato govori še Sekula Drljević, ki na-glašja, da je bil član vlade, ki je dala iniciativo za balkansko vojno. Že takrat sem, kot prvi povdaril, da cilj in namen balkanske vojne ni samo ostoboditev od Turkov, temveč tudi uedinjenje Srbije in Črne gore. O tem nisem nikoli govo-ril, sedaj pa me je minister sam k temu izzval. Ne poskušajte nasproti padlim žrtvam opravičevati svojih hegemonisti-čnih tendenc. Ne gre, da se ves proračun daje pravoslavni cerkvi, katoliški pa nič. Ni dostojno pravoslavne cerkve, da bi ji druge veroizpovedi gradile cerkve.

Tu poseže vmes minister Obradović: »Saj ne zahtevamo niti pare!«

Drljević: »Vi si iz reparacij zgradite porušene cerkve in nikar ne uporabljate reparacij za druge namene!«

V osebno pojasnilo sta govorila še Pavle Radić in Voja Lazić, nakar je bil

da bodo tudi sami odločevali v politiki. Tisti, ki najbolj občuti vsako napako v javni upravi, tisti, ki plačuje vse grehe javne uprave, ta mora tudi imeti bese-do, kadar gre za javne interese.

In če se bo to zgodilo, potem ni več daleč čas, ko bo ob koncu leta konsta-tirali, za koliko in koliko milijonov se je povečalo naše narodno premoženje in potem bodo tudi jugoslovanski listi poročali o naši bilanci tako, kakor danes poročajo čehoslovaški o svoji.

Več dela za napredek gospodarstva se glasi opomin naše letošnje bilance.

proračun ministrstva z večino glasov sprejet.

Takoj nato je prišel v razpravo pro-račun ministrstva za prosveto. K proračunu je podal kratek ekspozé minister za prosveto dr. Kumanudi.

Potem je dobil besedo Svetozar Pri-bičević, ki je imel pomemben govor, v ka-terem je omenjal konvencije z Rumuni-jo. Vprašal je ministra, ali je on dal svoj pristanek k konvencijam o rumun-skih šolah v Banatu. Odredbe te kon-vencije namreč v temelju spreminjajo naše šolske zakone. Za rumunske šole je ustanovljen poseben upravni odbor, ki se voli na skupščini rumunskih učiteljev in duhovnikov. S tem imajo te šole popolno avtonomijo. Na drugi strani pa se naš minster prav nič ne briga za naše narodne manjšine v drugih drža-vah. — Nato govori o kreditu 12 mili-jonov za pomoč ljudskim šolam. Ta kre-dit naj bi bil za vse kraje. Na Hrvat-skem, v Zagorju, v Liki in v Sloveniji so mnogo siromašnejši kraji kakor v Južni Srbiji. Po kakšni pravici se daje podpora samo nekaterim siromašnim občinam v Južni Srbiji, med tem ko se Sloveniji in Hrvatski ne da nič. V Južni Srbiji je treba drugače delati. Južna Srbija potrebuje nekaj drugega: ona po-trebuje svobode. Od 17.000 orožnikov, kar jih ima naša država, jih je samo v Južni Srbiji 10.000.

Kumanudi: »Zato pa tudi gradimo šole.«

Drljević: Milice pa niti ne računate. Petkrat toliko pa je milice.

Pribičević: Južna Srbija je preplavl-jena s poslanskimi kandidati. Od 43 kandidatov, ka rjih je bilo zadnjih izvo-ljenih, je 23 Srbijancev in 10 od teh mi-nistrov.

Nadalje govori Pribičević o strankar-stvu v državni administraciji. Tu ni na-ših ljudi, tu so samo uradniki, ki ne smejo biti pristaši nobene druge stran-ke.

Na koncu prosi Pribičević ministra, naj bo tako prijazen in naj umakne iz finančnega zakona določbo, s katero se pooblašča vlada, da ukine nekatere fa-kultete. Beograd ima vse: ima dvor, ima vsa ministrstva, glavno kontrolo, vojaško akademijo, narodno skupščino, dr-žavni svet itd., medtem ko imajo dru-ga mesta samo visoke šole. Če ima Beo-grad vse, kakšna enakopravnost pa je potem to, da se hkrati, ko se v Beogradu ukine kaka fakulteta, ukinejo fakultete tudi v Zagrebu, kateremu je itak že vse vzeto. Nastopa pravi hegemonistični fu-ror. Protestirati moram proti temu, da se Zagrebu jemlje to, kar je njegov po-nos, njegove kulturne institucije. Vlada, ki privilegira kake kraje, ta eksploatira pri tem druge.

Za Pribičevićem je govoril še radiće-vec Čajkovec, ki je povdarjal veliko raz-liko v kreditih za Zagreb in Beograd v korist Beograda.

Njegove trditve so izzvale često med-klice in prepire med radikali in opozi-cijo. Šećerov kliče: »Mi plačamo največ. Zakaj se potem Vi upirate?« Pavle Ra-dić: »Kdo pa ste Vi? Vi ste klopoteč!« Šećerov: »Vojvodinec sem.« Pavle Ra-dić: »Niste. Vi ste Srbijanec.« Šećerov: »Jaz sem ukinil dohodnino.« Pribičević: »Ker ste se nas zbali.« Šećerov: »Prav Vas se bojimo.« Pribičević: »Se pa dru-gi boje. Zato je bila dohodnina uki-njena.

Predsednik Subotić na to sporoča, da je sestavil razpored dela v finančnem odboru, in prosi, naj se ta razpored sperazumno sprejme. Po tem razporedu naj bi bil proračun ministrstva za pro-

sveto danes sprejet. 1. januarja naj pri-de v razpravo proračun notranjega mi-nistrstva. (Šavtić kliče: Ne more, ker gre predsednik vlade na lov!) Subotić nato predlaga, da se v nedeljo razprav-lja proračun zunanjega ministrstva. Če bi razprava v nedeljo ne bila končana, naj se pa nadaljuje v ponedeljek. Za tem bi prišel na vrsto proračun notra-njega ministrstva in ministrstva za na-rodno zdravstvo. To naj bi bilo končano do 5. januarja. Potem bi se seje preki-nile do 10. januarja. Nato bi prišli na vrsto proračun vojske, javnih del, pro-meta, pošte, poljedelstva, šum, socialne politike, trgovine, izenačenja zakonov, agrarne reforme in slednjič proračun finančnega ministrstva. Potem bi še sle-dili rezervni proračunski krediti in fi-nančni zakon, tako da bi bil ves proračun gotov do 23. ali 24. januarja. Opozi-cija je pristala na ta predlog, zahtevala je samo, da se ne omejuje pravica go-vora. Seja je bila nato zaključena ter se je delo nadaljevalo danes popoldne.

MARINKOVIĆ ZBOLEL.

Beograd, 31. decembra. Zunanji mi-nister, dr. Marinković se je zopet nekaj prehladil in ga včeraj ni bilo v kabinet. Dr. Marinković bo brž ko se konča raz-prava o proračunu zunanjega ministr-stva — to bo najkasneje 1. ali 2. janu-arja — vzel najbrž kakih 5 ali 6 dni do-pusta in odšel v Dubrovnik ali v Sušak, da se tam pozdravi.

PRED ODPRAVO PARLAMENTA V ITALIJO.

Rim, 31. dec. Fašistični svet se sesta-ne v drugi polovici januarja. Direktorij bo obravnaval material, ki je priprav-ljen zato, da se ukine parlament in se nadomesti s korporativnim zastopstvom.

MRAZ IN SNEG.

Beograd, 31. dec. Meteorološke napo-vedi so se to pot precej uresničile. Hkra-ti so začele z vseh strani prihajati vesti o slabem vremenu. Na področju Hrvat-ske Slavonije, Primorja in Dalmacije je nastal zdaj hud mraz. Povsod je začel padati silen sneg, ki ga nosi močan ve-ter in burja. Vse oblasti so potrebno ukrenile, da se, kolikor je mogoče, vzdr-ži promet. Zaradi slabega vremena je prekinjen promet med Kninom in Gra-dačcem, tako da med Dalmacijo in Hr-vatsko ni zveze. — Pri Sremski Mitrovi-ci je Sava inzova začela rasti. Včeraj opoldne je bila 5.50 nad normalo. Nad Sremsko Mitrovico je voda stopila iz struge in nosi s seboj les, drevje in raz-ne druge predmete. Škoda je velika.

Dunaj, 31. dec. Mraz je vedno hujši. Sinoči je bilo na Dunaju —8°, v Parizu —2°, v Londonu —9°, v Stockholmu —5°, na Spitzbergih —14°, v Berlinu —7°, v Hamburgu —5°, v Poznanju —8°, v Varšavi —7°, v Pragi —12°, v Budimpešti —3°. V Sofiji pada fneq.

ZA BREZPOSELNE NIMA BOLGARSKA VLADA DENARJA.

Sofija, 31. dec. Vodja socialistične frakcije Sakazov je vložil v sobranju interpelacijo o brezposelnosti in predla-gal, da se za podporo brezposelnih voti-ra vsota 10 milijonov levov. Po daljši razpravi, ki se je o tem razvila, je pred-sednik vlade Ljapčev izjavil, da držav-ni proračun ne dovoljuje tako visokega izdatka. Nasprotniki njegovega kabine-ta zadnji čas izrabljajo njegovega dela-vstvo. — Nato se je prešlo na glasova-nje. Za vlado so poleg običajne večine glasovali tudi demokratje in radikali. To znači ojačenje kabineta Ljapčeva.

Za slovensko Akademijo znanosti in umetnosti.

SLOVENC!

Naša Narodna galerija vodi obširno akcijo, da zbere med Slovenci toliko gromotnih sredstev, kolikor jih je treba, da dobimo zbirko slovenske umetnosti in da si ustanovimo Akademijo znanosti v Ljubljani. Brez dvoma je to naša največja kulturna naloga sedanosti. S tega zavodoma bo šele naša kulturna stavba dograjena.

Nekateri naši somišljeniki in občinski odbori so z darili za Fond Akademije in Galerije dokazali, da umevajo važnost začete podjete. Druge zasebnike in občine, ki se vabilu še niso odzvali, prosim, da čim prej in čim izdatneje akcijo podpre. To bo najlepše novoletno darilo, ki si ga Slovenci sedaj morejo dati.

Dr. Vladimir Ravnihar.

Leto dni je preteklo, odkar je izšel proglas, namenjen celemu slovenskemu narodu, nanašajoč mu, da je misel, da so predpriprave za ustanovitev slovenske Akademije znanosti in umetnosti dozorele in da se je približal čas, ko naj vsak posameznik spozna važnost in veličino snuječega se dela. Dan tega proglasa dobi svoje mesto v zgodovini naših bojev in našega dela, kakor ga imajo dnevi ustanovitve prve Akademije v Ljubljani, »Academije Operatarum« l. 1693, in pozneje leto njenega kratkega oživljenja, 1781. Razumljivo je, da takrat ustanovljene najvišje kulturne instance niso mogle globoko in široko razplesti svojih korenin — naš narod se je šele prebujal k svojem lastnemu življenju. Od tistih dob do danes so pa šli preko njiv našega duha številni, veliki in slavni orači, obudili so nam zavest, dali so nam pesem, okrepili so nas za boj — položili so v nas temelje kulturne, politične in gospodarske samostojne rasti; njih delo dokumentira našo eksistenco in našo pripravljenost za bodočnost. Na tih stoletja grajenih temeljih je naša trdna opora naša Univerza, na nje je treba sedaj postaviti še drugo, s prvo nerazdružno zvezano institucijo — hram naše znanosti in umetnosti.

Naš razvoj je dozorel v času, ko se ves svet in naš narod z njim se lovi brez prave vere in zaupanja med ogromnimi ruševinami in grobljem, ki je ostalo po svetovni vojni. Kulturno, gospodarsko in socialno smo z drugimi narodi skupni dediči žalostnih, že napol porušeni tradicij in odtod prepričanje, da propada evropska kulturna moč in gine pod groblji razmahli moderne civilizacije. Vendar to ni res in vsa vera, vse delo sodobnih src pravega spoznanja pričja, da se je evropski šlovec v svoji žetvi in stiski že pritiplal do

vrat v nova kraljevstva duhovnega ustvarjanja, do luči novega, mladega, svečega življenja. V tem času je za kulturno-organizatorično delo najvažnejše spoznanje, da je naš narodni razvoj dozorel in da potrebuje vse temelje, ki jih tirja potreba sodobnega kulturnega naroda, da bo pot v novo dobo zmiselna, zavestna in organična. Neobhoden tak temelj je poleg Univerze Akademija znanosti in umetnosti. — Kdo jo bo zgradil? Mi vsi, s svojim denarjem! »Ko smo vendar majhni, tako majni« — Narod je lahko majhen le po svojih dejanjih, po svojem delu, ne pa po številu. Ni važno, da nas ni veliko; važno je, da smo živi, da se tega zavedamo in da hočemo živeti!

Akademija znanosti in umetnosti bo hram našega duhovnega življenja, iz preteklosti preko sedanosti v bodočnost idoča zlata črta slovenskega duševnega dela. Zbirka Narodne galerije bo skupno z muzejsko in knegoškolijsko reprezentirala višino in obseg dela slovenskega upodabljačega genija in bo z rezultati svojega neumornega in poštvalnega dela zasadila za vse čase v naše vsakdanje življenje prapor človeške plemenitosti in lepote, ki je zanjo gorela in trpela slovenska duša.

Predpriprave so gotove! Narodna Galerija ima že danes zbirko slovenskih slik in skulptur, ki bo, enkrat izročena svetu, pričala, kolik je naš kulturni zaklad. Zaradi tega ne sme biti ne hiše, ne občine, ne korporacije, ki bi z vsemi sredstvi ne podprla dela, da se uresniči priča a akcija. Ustanovitev slovenske Akademije znanosti in umetnosti je pred durni! Slovenci, storite svojo dolžnost, da živite med nami dokument naše ustvarjajoče sile in temelj naše kulturne bodočnosti!

Nekaj kratkih pripomb o pomenu, potrebi in nalogah Akademije znanosti v Ljubljani.

(Prof. dr. Rajko Nahtigal.)

V kulturnem razvitku vsakega naroda se znanost na splošno pojavlja najpozneje, je zato vrh kulture in neobhodni znak končne kulturne dozorelosti in resnično kulturnega tujstva kakega naroda. Iz tega pa izvira za vsak narod, ki se povzpne do takega nivoja, kulturna dolžnost, storiti za občno kulturo vsaj to, da znanstveno kolikor mogoče preuči samega sebe, svojo zgodovino in svojo zemljo v vseh ozirih. Tega tujci, pa tudi naši južni bratje ne morejo tako dobro storiti, a pričakovati to od njih, bil bi le dokaz kulturne zaostalosti, nesposobnosti in nesamostojnosti. Razen tega imajo oni sami sličnega dela za se dovolj.

Toda le ne napram splošni kulturi, ampak tudi napram sebi samemu ima vsak narod dolžnost študija predvsem samega sebe in vsega, kar je njegovega; kajti neizogibna potreba je, da se vedno na novo oplaja njegov vedno prenavljajoči se duševni preporod v njega stalnem napredku. Vrh tega niso brez znanstvenih izsledkov, brez pravega znanja, tudi noben pouk, izobrazba in vzgoja mladine mogoči.

Veda o lastnem narodu v vseh ozirih pa je možna le pri sistematičnem delu v okviru znanstvene organizacije, kakor je to akademija znanosti. Obširnosti in velikosti dela, sredstev za njega izvršbo ne premore noben posameznik, to zmore le skupno organizirano znanstveno delo. Da je pri tem lastni domaći jezik najnormalnejše sredstvo in lastno kulturno središče najprimernejši kraj za raz-

pravljanje o samem sebi, o svojem narodu, je umljivo samo po sebi.

Prve naloge ljubljanske akademije znanosti bi se podobno drugim akademijam imele gibati v štirih smereh: v zbiranju gradiva, organiziranju ekspedicijskih, kritičnih edicijah ter publiciranju doseženih znanstvenih izsledkov. Po naravi predmeta bi imel vsak iz običajnih štirih razredov še svoje posebne naloge.

Filološko-historično-filozofski razred ima zbirati dialektološko, leksikografsko, onomastično, folkloristično, etnografsko, antropološko, arheološko, zgodovinsko, kulturno-zgodovinsko in literarno-historično gradivo, ki je dosedaj, kakršno si bode, izdano in obravnavano še vedno le bolj fragmentarno in slučajno, v starejši dobi tudi nekritično. To različno gradivo se ne more nabirati seveda samo v središču, temveč ga je treba iskati na vsem v poštev prihajajočem ozemlju; da, treba bo to ali ono iskati celo v inozemstvu v bibliotekah, arhivih in drugod. Tudi nimamo še do danes popolne gotovosti, da so odkriti že vsi rokopisi ali stari tiski. Razen tega vemo za to in ono, pa nam je nedostopno, kakor n. pr. korespondenca Prešernova z Anastazijem Grünom itd.

Kritične in faksimilirane edicije z obrazlobo čakajo na prvem mestu v okviru celokupnega kodeksa znameniti brižinski spomeniki iz druge polovice X. stol., najstarejši slovanski spomenik z latinskimi črkami in eden izmed najstarejših slovanskih spomenikov sploh. V znanstvene svrhe je potrebno

kritično izdati vsaj »unica« naše prve protese književnosti. Potrebujemo tudi znanstveno-kritične izdaje naših najglavnejših pisateljev in pesnikov, n. pr. Prešerna, Vraza I. dr., ter znanstvenih klasikov kakor n. pr. Kopitarja, Iopoviča I. dr. K edicijam raznega gradiva spadajo literarno-filološko- in kulturno-historično važne korespondence, iz zgodovinskega gradiva različni dokumenti, listine, urbarji, katastri I. dr.; kulturno-zgodovinsko vezanost so n. pr. ustanovne listine nekih štipendij na graški univerzi iz prejšnjih stoletij, ki so jih kot neke vrste »zadružbine« izstavili v obliki obširnih kulturno-zgodovinskih dokumentov n. št. ljudje za našo mladino. Številni izdaji narodnih pesmi, ki na se ni izčrpana, mora slediti izdaja drugega »historičnega« materiala v prozi, kakor pravljice in pregovori. Pleteršnikov slovar ne več ne zadostja. Zameniti ga mora po možnosti popoln historični slovar, v katerem bo zbrano vse slovarno gradivo iz virov, starejše in sodobne literature in narječja. Nabiranjju dialektološkega gradiva, ki je neobhodno tudi za dovršitev vseobsežne historične gramatike, je drugi cilj izdaja dialektološke karte in razbistrilne vprašanja slovenskih plemen in njih naselitve. Kar se v zadnjem zbiru že vrši zlasti po neumornem prizadevanju prof. dr. Fr. Ramovša, more posebno šele akademija podpreti in pospešiti v izvršitvi.

Znanstvenih problemov, ki čakajo svoje rešitve, je nepregledna vrsta. Omenim naj le cel kompleks vprašani vsebujoči študij mednarodno — medsebojnega vpliva kakor zlasti slovensko-nemškega in slovensko-romanskega. Še danes lahko zasledimo zlasti na nemških tleh naše raznorazne poleg prvotnih drugorodcev. Omenbe vreden je tudi študij narodne psihologije, njegovega značaja, antropološkega tipa itd. itd.

Z nazadnje omenjenim ima posla tudi juridični razred v zbiranju gradiva in študiju narodnega običajnega prava ter narodne pravne zgodovine. Vžnost teoretičnega razmišljanja vsakovrstni pravnih odnošajev je javnosti brez nadaljnjega uveljavljanja.

Naloge prirodoslovno-matematičnega razreda so v antropološko-geografskem zbiru med drugim n. pr. preiskovanje domače in tuje naselitve na naši zemlji, v geografsko-fizikalnem pogledu geografsko kartiranje, ena povsem prirodoslovnem polju geološko mapiranje ter preučevanje domače flore in faune. Herbarij cele naše zemlje, ki ga je pričel zbirati in izdajati prof. A. Paulin, bi n. pr. mogla dovesti do konca le koka akademija, ki bi izdala lahko tudi od njega nabrano slovensko rastlinsko imenoslovje. Da more Slovenec tudi na čisto fizikalnem in matematičnem polju v mednarodnem svetu uspešno sodelovati, služijo za primer imena znamenitih znanstvenikov te vrste, rodom Slovencev, iz pretekla (n. pr. Vega, Stefan I. dr.) ter sedanje dobe.

Celotnemu, umetnostnemu razredu končno pripada študij naše umetnostne zgodovine in gojitve najvišje sodobne umetnosti v besedi in liku, ki je v največji meri le tam mogoča, kjer je izven potrebe po spekulaciji in iskanju dobička. Brezštevilne stavbe, cerkvene in posvetne, umetnostni spomeniki preteklosti naše dežele, so neopisane in neznane, čeprav so najznačilnejši dokumenti naše kulturne zgodovine; dan za dnem se odkrivajo v naših cerkvah važne slike, ki so priče nekdanje splošne in visoke umetnostne kulture, a po ogromni večini niso niti primerno obdelane niti dostojno publicirane; še nihče se ni lotil in se ni mogel lotiti sistematičnega raziskovanja zgodovine našega kiparstva; umetniški razred bi postavil temelje naši bodoči umetnostni zgodovini, če bi to gradivo zbral ter dobro objavil. Svoj čas so se z veliko vneto nabirale melodije naših narodnih pesmi in mnogo gradiva je zbrano; čas bi bil, da bi se ta material kritično pregledal, dopolnil in izdal.

O vsem tem bi se dalo, razume se, na podrobno in obširno razpravljati. Da bi tudi drugi, vsak po svojem predmetu, mogli dobiti še marsikaj bistveno važnega, ne more biti dvoma. Tu je podano le nekaj najglavnejših misli v najkrajšem obziru, toda vsekakor dovolj, da e razvidno iz njega, kolike važne, potrebne in velike naloge bi imela izpolniti ljubljanska akademija znanosti, nedvomno pa

KAKO ČASTI AVSTRIJA SVOJE UMETNIKE.

Richard Strauss, kateremu je Avstrija s posebnim zakonom podarila posestvo.

vsaj tolike, da je umljiv ne le klic po njej, ampak dokazana tudi dolžnost in neodložna potreba njene ustanovitve, ako hoče slovenski narod kot visoko kulturn del širšega južnoslovanskega naroda zadostiti svojemu kulturnemu dolgu in pokazati ne le svojo kulturno dozorelost, temveč sploh vrednost eksistence v okviru bratstva s Srbi in Hrvati.

Dosedanja razcepljenost na »Znanstveno društvo za humanistične vede«, društvo »Pravnike« z edicijo »Zbornika juridične fakultete«, geografsko in razna prirodoslovna društva, »Slovensko Maticco« ter »Umetnostno-zgodovinsko društvo« poleg »Narodne galerije«, ni niti s stališča potrebne koncentracije duševnih sil, niti z ekonomskega vidika razveseliliv pojav, neč pa dobra stvarna podlaga in logični predpogoj k ustanovitvi uspešno delujočega skupnega znanstvenega središča in žarišča, ki bo šele Ljubljano in Slovence pridružilo kot enakovrednega člana svojim bratom in drugim kulturnim središčem.*

* Primerjaj h gornjim izvajanjem še Oznako »Casopisa za slovenski jezik, književnost in zgodovino«, ki ga je napisal isti pisec ter pravila »Znanstvenega društva za humanistične vede« i. pod.

Zims oblačila

usnjate sakoe, pulane ud vseh velikosti z moč, lafte in dečke

nudi vam cen je samo

Konfekcija »FRANDE«

Ljubljana, Grad

nasproti Drams eqa gledališča.

HRVATSKO DRUŠTVO »PROSVJETA« NA DUNAJU

je priredilo v ponedeljek lepo vspelo Božičnico za male in velike otroke v svojih prostorih v gostilni »Zur Traube« v Capistrangasse, nasproti Stiftkirche. Pod lepo in bogato okrašenem drevosom je pozdravil dolece predsednik g. Stanišak, posebno je tople pozdravil dolece Slovence iz Slovenskega krožka. Društveni tamburaški zbor je pod vodstvom vrlega Viškovića izborno sviral domače in tuje skladbe. Ali oglasili so se tudi mladi deklamovalci in igrali na klavirju ter želj prav živahno pohvalo in vspodbudo za nadaljni napredek. — Ker za Silvestrovo nimamo najeteje prostora, za kar je treba pol leta naprej skrbeti je bila to zadnja naša zabava na Dunaju v tem letu.

KRIZA SLOVENSKE KNJIGE.

Pravijo, da je slovenska knjiga v težki krizi in vendar tega ne morem prav verjeti, kajti nikoli se še ni izdajalo toliko novih slovenskih knjig, kakor ravno zadnja leta. Izdajanje knjig se mora vsekakor rentirati, kajti o tem smo vsi na jasnem, da niti eden založnik ne bo izdal knjige avtorja na ljubo ali iz interesa do vsebine dotične knjige, temveč zgolj iz trgovskega interesa. Tudi dosedaj še ne en založnik ni napovedal konkurza kot premnogi trgovci, ravno obratno, mesec za mesecem izdajajo nove knjige.

In to naj bo kriza?

Iz teh dejstev, ki jih nihče ne more tajiti, lahko sklepamo, da položaj slovenske knjige le ni tako obupen, kakor ga nekateri slikajo. Nasprotno pa iz teh dejstev tudi ne smemo sklepati, da se našim založnikom godi dobro. Njih položaj bi mogli označiti z vzdržljivim. Knjiga danes ne nese mnogo. Gotovo so knjige, ki ne nesejo ničesar in posameznice, ki nesejo precej. Summa summarum: založniki živijo — in ne preneajo izdajati nove knjige. Deficit, ki ga morda (?) imajo s kakšno znanstveno ali resno knjigo, zamašijo s profitom popularnih knjig ali kakega romana, ki se bolje prodaja, in tako gre knjigotrštvu naprej.

K ilustraciji teh razmer pripomnim le še, da so v zadnjem času nekateri slovenski pisatelji, nezadovoljni z majhnimi honorarji, ki jih sedaj plačujejo založništva, izdali svoje knjige v samozaložbi in da se je to vsem prav dobro izplačalo.

In s tem dejstvom preidem k drugi plati vprašanja slovenske knjige: zakaj se premalo knjig prodaja?

Odgovor: glavni vzrok je nezadostna in nepravilna reklama založnikov. Samozaložnik-avtor se sam pobriga za razpečanje svoje knjige in ima pri tem lep uspeh. In knjižarna?

So pri nas še vedno knjižarne, ki zalagajo prav dobre, okusno opremljene knjige, jih natisnejo v nekaj tisoč izvodih, te postavijo v skladišče — in čakajo kupcev. Tako početje ni dosti boljše, kot pometati vso zalogo v Ljubljano.

Ko so nove knjige spravljene v skladišču, ni konec dela z njimi, temveč tu se delo šele začne. Tega pa večina naših založnikov ne ve, oziroma je prenerodna, da bi sistematično začeli s propagando, ki bi se morala za vsako knjigo izdelati individualno. Za vsako knjigo je treba sestaviti uprav napadalnici načrt na obširno, izvršen v vse detajle, razdeljen po letnih časih in mesecih. Kaj takega pa pri nas še ne znajo. To poglavje je predolgo, da bi ga tu mogel izbrnno obravnavati. Idem preko njega, ker mu hočem posvetiti poseben članek.

G. Radivoj Rebar je v svojem članku »Križa slovenske knjige« (»Narodni Dnevnik«, 14. novembra 1927) omenil nekatere druge vzroke te krize. Z njegovimi izjavami se pa ne ujemam popolnoma, vsaj z nekaterimi ne.

Njegova trditev, da se 90 odstotkov našega dijaštva ne zanima za čisto nič drugega ka-

kor za sport in da smo s tem izgubili za svojo knjigo eno celo generacijo, ne drži. Poznam naše dijaštvo in reči moram, da bi bilo čisto lepo, ako bi se 90 odstotkov zanimalo vsaj za sport, toda najmanj 50 odstotkov se ne zanima sploh za nič! Kot srednješolskega profesorja me včasih kar zabeze, ko moram zvedeti čisto neverjetne stvari. Ali mi morete verjeti, da v 5. razredu, ki šteje nad 50 fantov in deklet, samo trije fantje vedo, da se piše oni možak, ki je prvi letel preko severnega tečaja z zrakovlom, Amundsen?

Predlanskem sem bil razrednik v sedmi in sem prošil svoje dijake, naj mi napiše vsak na listek brez podpisa knjige, ki jih je prečital v teku zadnjega leta, ker bi me zanimala statistika prečitanih knjig. Kdor ni nič prečital, naj mi odda prazen listek. Kdor se boji, da bi spoznal njegovo pisavo, naj da seznam spisati kakšni tretji osebi. Listke je zbral eden od dijakov in mi jih je skupno oddal, tako da je bila anonimnost varovana. Apeliral sem na poštenost svojih dijakov in kolikor sem tisti razred poznal (bil je eden najresnejših in najbolj simpatičnih, kar sem jih imel), ne dvomim, da so podatki točni.

Materijal, ki sem ga dobil, je zelo zanimiv in ga mislim ob priliki objaviti. Tu omenim le slediše: od razreda 23 dijakov samo trije niso čitali sploh ničesar (oddali so prazne listke). Trije so čitali pet ali šest knjig, ostali mnogo, mnogo več; do sto knjig! Pripominjam, da je bil to zelo resen

razred. Zanimivo je tudi to, da med slovenskimi knjigami ne prevladujejo po vojni izdane knjige. Vzrok tiči v tem, da v dijaških knjižnicah in doma po rodbinah ni dosti povojnih knjig!

Kako lep migljaj za naše šolske knjižničarje — lasti non least — za naše založnike! Kljub vsemu črnenju dijakov, da se bavijo preveč s sportom, sem moral konstatirati, da se velik del dijaštva zanima za knjige in bi jih rad čital — samo ne dobi jih. To, kar danes nudijo dijaške šolske knjižnice, je po večini tako zastarelo in neprebavljivo, da dam mladini popolnoma prav, če to odklanja in — gre rajši brcat žogo. Poglavje dijaških šolskih knjižnic je poglavje zase, a mnogo bolj važno, kot si to nekateri vzgojitelji predstavljajo. V najožji zvezi je z bodočnostjo vsega naroda. Blagor zavodu, ki ima profesorja knjižničarja, ki si je svest, kakšno nalogo ima vršiti, kaj ima dajati dijakom, kaj ima nakupovati. Ona dijaška knjižnica, katere dijaki ne oblegajo, dokazuje, da profesor-knjižničar ni na mestu. Ne pomaga mu prav noben izgovor. Čimpreje preda svoje posle drugemu, tem bolje bo za mladino.

Šolske knjižnice bi morale kupovati več novih knjig. Po rodbinah bi moralo biti tudi več novih knjig. To sta dva klica, s katerima se obračam do prizadetih v imenu mladine. Mladina rabi knjig in tudi če ji knjige prav težko kupimo, jih ji moramo kupiti, kajti potrebuje dobrih knjig enako kot solnca in zraka.

Prečanska fronta -- propadla.

Po konstatirajo danes ne samo vladni krogi, temveč to morajo konstatirati tudi opozicijski krogi. In resnično tudi čitamo v listih izlazu nekega voditelja SDS, da ni s prečansko fronto nič.

Ce dobro premetimo naše notranje-politične razmere, pa moramo priti do zaključka, da je prečanska fronta tudi morala propasti, pa najsi je imela za sebe še tako velike in tehtne argumente.

Predvsem drži, da je večina vseh državnih bremen na ramah prečanov in enako je res, da tvori prečansko prebivalstvo večino v državi. Če bi bili torej vsi prečani složni in energični bi vsled zakona o splošni in enaki volilni pravici morali zavladati prečani in to tem prej, ker so prečani po večini gospodarsko močnejši, prečanski kraji pa vrhu tega kulturno naprednejši.

Zalibog pa vsi ti argumenti nimajo polne veljave. Enaka volilna pravica je le na papirju, ker za volitve v Narodno skupščino ni mero da no ljudsko štetje iz l. 1920, temveč iz leta 1910. Zato ima Srbija več poslancev, kakor pa ji po ustavi gre in zato je srbijsko stališče močnejše, kakor pa bi po pravici smelo biti. Čim dalje pa ta privilegirana pozicija Srbije traja, tem bolj tudi napreduje gospodarska moč Srbije in tem bolj se tudi v gospodarskem oziru slabša pozicija za prečane. Kar je pa najvažneše, je to, da pri nas niso mero da jni samo parlamentarni faktorji, temveč tudi drugi, ki pa so skoraj deslečno le v prilog srbijskemu stališču. Da ne bo nobenega podtikanja, povdarjamo, da popolnoma izključujemo iz debate drugega ustavnega faktorja.

K vsem tem za prečane negativnim dejstvom pa pride še to, da je sloga med prečani absolutno izključena. Predvsem ni niti misliti na to, da bi Srbi-prečani resno nastopili proti Srbijancem. Od nekda se že Srbi-prečani ponašajo s tem, da so boljši Srbi od Srbijancev, namreč bolj nacionalistični. Zato je gotovo, da v odločilnem trenutku večine Srbov-prečanov ne bo v prečanski fronti,

temveč da bodo ev. obstoj prečanske fronte izkoristili samo v to, da se sebi pribore privilegirano stališče. Da je to točno, dokazuje že danes Bečna in Hercegovina. Ta trpi poleg Dalmacije najmanj od davčne preobremenitve in razne od radičevcev s takim krilom trobentane vesti o lahotti v Hercegovini so kot nalašč argument, da davčni vijak v Hercegovini in Bosni še popusti. Kdo pa vendar plačuje koruzo, s katero se obdarja Hercegovina, Crna gora in Bosna? Ali niso mar to drugi prečanski kraji? Zato tudi ni čuda, če dr. Spaho, kot vodja bosanskih muslimanov ne more dosti slišati o izenačenju davkov, kajti pri današnjih razmerah uživa Bosna vse privilegije če ne že primogeniture, pa one sekundogeniture, dočim so nekateri prečanski kraji že skoraj izven sredstva.

Končno pa pride še en argument, ki popolnoma izključuje prečansko fronto. To je strankarska strah med prečani. Kdo bo vendar tako naiven, da bi mislil, da so propagatorji prečanske fronte iz idealizma za prečansko fronto! Vsa ta propaganda je vendar v prvi vrsti samo in edino strankarska spekulacija, da se prelicitira prečanskega nasprotnika. In to Beograd dobro vidi in zato se za grozno o prečanski fronti niti ne zmeni.

Druge stvar bi seveda bila, če bi se prečanske stranke najprej pomirile med seboj, če bi šle po sklenjenem »božjem miru« pričele s propagando prečanske fronte. Tedaj bi bil podan dokaz, da je ustvaritev prečanske fronte za prečane resna zadeva, ne pa samo strankarska spekulacija. Zalibog pa ni niti misliti na to, da bi se prečanske stranke mogle povzpeli do te višine.

Prečanska fronta je zato morala propasti in ni nobenega ujanja, da bi bila v doglednem času ustanovljena. Zato pa so tudi prazne vse nade, da pridemo v doglednem času do izenačenja davkov in zato bo odprava dohodnine imela samo to posledico, da bomo prečani pod drugim imenom plačevali vsaj toliko ko sedaj, če ne še več — davkov.

Usoda premagancev.

SAMO PARIJA!

(Doživljaji člana tega 50 milijonskega naroda.)

Le malo Evropejcev more razumeti vso globino sramotnega zaničevanja, ki ga vsebuje ime »paria« v moji deželi: »Paria«, ime prvotnih prebivalcev Indije, ki so postali velika delovna kasta. Kasta, deležna najkrušnejšega zaničevanja, ki si ga je izmislil kdaj človeški duh, in ta kasta ponižuje neizrečeno nizko in do nezasišane sramote še danes 50 milijonov meni enakih ljudi. Pahnjeni iz občestva Hinda do skrajnega konca mest in vasi, živimo mi parie Indije v skoro živalski nesnagi in se nahajamo, oropani vseh človeških pravic vsled socijalnih zakonov krute religije, v stanju med zaslužnjem in prostem človeškim obstoju.

Rodil sem se v neki mali vasi Južne Indije. Še prekmalu sem spoznal, da je meni prepovedana uporaba javnih potov, da prepovedana celo uporaba vaških vodovodov, iz katerih je smel piti vsak pes. Ko sem bil star sedem let, se je namenil moj oče, ki je kot dninar služil pri vlaštelinu dotičnega kraja, da me pošlje v vaško šolo. Toda vaški učitelj se je upiral mojemu sprejemu v šolo, češ — da bi ga moja prisotnost omadeževala in da bi zagrozili v slučaju pristupitve tudi vsi drugi šolski dečki, da zapuste šolo. Tako sem postal jaz ravnotako dninar in sem zaslužil za deseturno delo dnevno 1 anna (8 para), ne dosti manj, kakor je zaslužil moj oče.

Ko sem dosegel 16. leto, je moj oče težko obolel, vendar ni smel opustiti svojega dela, kajti bil je čas žetve in vlaštelin ni trpel nikakega izostanka. Ko je nekoč — pri neki prejšnji priliki — izostal moj oče, nam je vlaštelin skozi cel teden onemogočil vsak nakup v edini prodajalnici, ki nam je bila odprta in ki je bila last nekega Mohamedanca. Stanje mojega očeta se je poslabšalo, in moja uboga mati me je v svojem obupu, ko je videla izmed osmero svojih otrok šestero umirati, poslala k vaškemu zdravniku. Priti v

hišo zdravnika mi je bilo popolnoma nemoogoče. Vaščani bi me kamenjali, če bi šel po javnih potih. Pa tudi o pošiljavi kakenga pisma (moj stric, edini izmed nas, ki je znal pisati, bi ga mogel sestaviti) ni moglo biti govora, ker nisem smel prestopiti poštnega urada, — kot brez dvoma vladno poslojpe. Edina pot, ki mi je še preostala, je bila, da obvestim zdravnika po imejtelju prodajalnice.

Petrt od strahu in obupa sem pozabil navedeno zaklicati ljudem pred seboj poseben svarilen glas, katerega sem moral oddajati vsake tri minute, da obvarujem »rinadnike« višjih kast pred mojo omadeževalno bližino. Nesreča je hotela, da sta prišla po poti dva prijatelja mojega vlaštelina in bila tako vsled moje bližine »omadeževanac«. Začela sta me psovati in mi zagrozila, da me zatožita mojemu gospodu. — Med tem sem sporočil lastniku prodajalnice o očetovi boleznii in ga prosil za pomoč. Bil je petek; on je moral obiskati v mošej službo božjo, obljubil pa je, da pošlee zdravnika v nedeljo zvečer.

Naslednje jutro je umrl moj oče. Še isti večer je ukazal vlaštelin, da me biča do krvi za kaznen, ker sem onečastil s svojo bližino njegove prijatelje.

Teden kasneje sem naletel na imejtelja prodajalnice, ki mi je sporočil, kako presenečen in razjarjen je bil zdravnik radi moje »nesramne« prošnje. Ze sama prošnja, da bi obiskal kakenga pario, je onečastila njegovo hišo. Tudi on da me hoče zatočiti mojemu gospodu. — Še predobro sem slutil posledice take obtožbe. Tudi moja uboga mati je bila vsa preplašena in mi je nasvetovala bežati. Ona sama pa si je želela samo še smrti.

Bežati, prej ko mogoče, proti Madrasu ali Bombayu, kjer niso bile razmere tako ostre. Nisem imel ne denarja, ne obleke. Usoda je hotela, da nas je naslednjega dne obiskal

JANKO SAMEC: ZA NAŠE MALE.

Ce bodo vsi rodbinski očetje prepričani, da je predvsem knjiga primerno darilo (in notabene najcenejše darilo) za Miklavža, za božič, za god, za rojstni dan ali za dobro izpričevalo, potem se tudi založniki ne bodo mogli več pritoževati.

Seveda bo pa treba reklame v tem smislu. Vzemimo očeta, ki ima 12-letno hčerko, 14 in 18-letnega sina. Recimo, da se ne spozna na naše mladinsko slovstvo, a hoče vsakemu svojih treh otrok kupiti knjigo za božič. Možak je v velikanski zadregi, kajti nikjer ne more dobiti kataloga, ki bi mu povedal, kakšne slovenske knjige obstojajo za dečke in dekleta gotove starosti.

Zato bi priporočal našim založnikom, da izdajo skupen katalog, enako kot se to dela po vsem civiliziranem svetu. Ta katalog naj bi bil kažipot v kraljestvo slovenske knjige. Koliko leži lepih knjig po skladiščih, za katere naša poprečna inteligenca niti ne ve! Na ta način bi potom reklame našla knjiga pod marsikatero streho. In če bi se v začetku kataloga odtisnila pratika za novo leto in bi se katalog prodajal recimo po 1 dinar? Seveda bi moral katalog izgledati tako prikupljivo (barvan ovitek, naslovna slika, notri reprodukcije slik iz knjig), da bi ga vsakdo rad listal. Kako lepi so bili včasih božični katalogi nemških knjigarn. Človek jih je res z veseljem pregledoval.

Brez reklame ni prodaje, zato naj bi se vsi slovenski založniki združili in skupno naredili boj za razpečevanje knjig med narodom, to je edina pot, da rešijo krizo slovenske knjige ter tako pomagajo samemu sebi. Dr. B.

V dnevi, ko je vsled obupne krize, v kateri se nahaja naša slovenska knjiga vsako izdajanje pesmi skoro nemogoče, nas je presenetila Prodajalna K. T. D. v Ljubljani s sicer drobno, toda prikupljivo zbirko mladinskih pesmi našega, sedaj v Mariboru živečega pesnika Janka Samca.

Pisati dobre mladinske pesmi ni lahko, dasi izgleda na prvi mah najenostavnejša stvar. To nalogo zmore samo pesnik, ki gladko obvlada formo, ki se zna živjeti v otroško dušo, gledati svet preprosto-nežno in ga podati tako, da je dojemljiv in prikupljiv onim, katerim so ti umotvori namenjeni. Mladinska pesem ne sme biti prazno besedičenje niti šolmašterska didaktika, biti mora preprosta, toda etična in umetniška, da postane deci prijetna zabava, a tudi prva nevsiljiva moralna in estetsko-literarna šola. Takega mladinskega pesništva Slovenci do Zupančičevega »Cicibana« skoro nismo imeli, za njim smo dobili Bevkove »Pastirčke pri plesu in kresu«, Grudnov »Miško osedlano«, a sedaj se jim je pridružil kot enakovredna še Samčeva zbirka »Za naše male«.

Kakor ostali naši boljši mladinski pesniki, tako je tudi Samec s pridom studiral narodno mladinsko pesništvo. V njem leže zakonit dragoceni biseri, ki pa žal še vedno čakajo na izdajo prirejeno za deca. Na polju mladinskega pesništva se je pričel Samec uveljavljati že v Trstu, kjer so njegove bivšnje »Novem rodu« objavljene pesmi vzbujale občo pozornost. Od »Novega roda«,

neki krščanski misijonar. Ni mi treba razlagati, zakaj. Že preje me je poizkušal mohamedanski. Imejtelj prodajalne pregovoriti, da naj prestopim v islam. Jaz nisem hotel popustiti, ne da bi gojil kakke posebne pomisleke; samo opazil sem, da prestop v islam ne izboljša našega položaja. Nam pariem nudi keran isto kakor Bagwat Sita, isto kakor vaška šola in zdravnik. — Kmalu sem pa moral spoznati, da tudi krščanstvo ne pomenja za nas nič drugega.

Misijonar mi je dal 15 rupij, novo religijo in novo ime. Čez teden dni sem prispel v Bombay, najnaprednejše in največje mesto Indije. Tudi tu mi je bilo zabranjeno delo, jed, da, celo pristop v večino prostorov. Mar nisem bil rojen paria? Vsak pogled, vsaka kretnja me je izdala! Kdo bi se pustil premetiti, čeprav sem se imenoval sedaj g. Samuel Eric Rangan?

Ko sem premagal na tisoče ovir, sem našel neko mesto kot konjski plapec v hlevih, last nekega Hindupolitika. Kmalu sem pa spoznal, da sem zamenjal brce svojega vlaštelina s psovkami svojega novega gospoda in z udarci njegovih slug. Čez mesec dni sem bil odpuščen, ker je prišla mati mojega gospoda, ki ni hotela nobenega rojenega pario v svoji hiši.

Tekom naslednjih dveh let sem opravljal vsakojako delo; zdaj kot cestni pometal, zdaj kot pristanski delavec ali kot »boy« pri kakem eurazijskem hišnem gospodarstvu. Povsod so me opozarjali na moje pokolenje in kasto: »Zgolj paria!« Vedno sem bil zopet odpuščen, ker je moja gola bližina ali dotik ranil občutke kateregakoli hišnega prebivalca; kajti občutki »kateregakoli« so bili veljavnejši kot moji. Paria nima prava na lastne občutke!

Končno sem bil vrtnar pri nekem angleškem klubu in sem se v teku časa privadil govoriti njegovih članov.

Nekega dne sem čul govoriti o neki vasi v južni Indiji in o nekem gotovem »gandy«, ki je, — kakor so pravili — povzročil nemir, razširil svoje prevratne ideje in razgibal »demorodce«. Kmalu mi je bilo jasno, da je postal »gandy« novi vodnik indijskih ljudskih mas, ki je napovedal boj katerekukoli načinu zatiranja in se zavzel za stvar »nedotikajočih«. V onem trenutku je bilo Baikam žarišče boja.

To poročilo je napolnilo moje srce z globokim veseljem, polastila se me je nova nada. Zapustil sem Bombay, da poiščem Baikam. Po letu dni trajajočem nepretrganem in združenem brezsilnem upiranju se je končal boj v Baikamu z zmago »nedotikajočih«. Bil je le nezaten dobiček in omejen na neko gotovo pokrajino. In vendar je prodrl v mojo brezupnost in dvom, odprl mi novo pot in mi pokazal novo luč. Spoznal sem, da misijonar, trgovec in indijski politik niso imeli za moje resnične potrebe nikoli nobenega čuta. Vsi so izrabili na enak način moj položaj in moje neznanje v njihove lastne svrhe. Danes pa sem prepričan, da moja bodočnost leži v mojih lastnih rokah. Mi sami se moramo združiti in sami nastopiti za naš pravice, mesto čakati, da jih prejmemo iz rok naših gospodarjev. Dosti dolgo smo čakali!

Misel, da živi v Indiji 50 milijonov meni enakih, ki se bodo hitreje in lažje združili skupaj kot vsi drugi, ker trpe pod enakim socijalnim in gospodarskim zatiranjem, mi daje pogum. Kar sem doživel jaz sam, poizkuša na milijone pariev na svojih lastnih telesih. Sedaj pa so se združile male skupine tak »nedotikajočih«, ki se bore s pomočjo nekaterih duševnih prvoboriteljev višjih kast proti velikanski premoči, polni ognja navdušenja, ki ga moremo razumeti le mi parie, ki smo se po stotletih suženjskega poniževanja končno vendarle prebudili. Tudi jaz pripadam neki taki organizaciji in prispevam po svojih močeh k osvoboditvi preziranih, ponižanih in teptanih parij, brez kojih odrešitve bo ostala vedno osvoboditev Indije nepopolna in iluzorična.

Op. ured. Objavljamo to obupno izpoved zatiranega Indijca, ker jasno kaže, zakaj se boji Anglija tako zelo komunistične propagande v Indiji. Samo 50 milijonov pariev čaka na izpolnitev rdečega evangelija. A niso ti edini, temveč še milijoni in milijoni trugih.

ki so ga Italijani nasilno zatrli, je prešel k »Vrtcu«, sedaj pa stoji pred nami s svojo izbrano zbirko »Za naše male«.

Te Samčeve pesmi so lepe po formi in vsebini, a glavna njihova odlika je v tem, da skrivajo svoje zdravo miselno jedro v res umetniškem izrazu, ki je daleč od suhoparnega in mrtvega besedičenja. Nekatere se berejo kakor pravo narodno blago, n. pr. »Zgodba o petelinčku-pevčku«, »Mornarčкова pesem« itd. Posebno ljubke in prikupljive so pa one, ki so namenjene našemu najmlajšemu naraščanju: »Škratic«, »Tekma«, »Zajčki« in »Cibac«.

Cib, cib, ciba
se po vrtu ziba
in za drobno pičke
sladko zrno išče.

Druge so zopet polne zdravega humorja, ali pa so globoko resne in polne nežne poezije, kakor n. pr. »Mati mrtvemu detetu«:

Pridi, o pridi, k meni se vrni,
kakor zvezda z neba s tlrni!
Zbirko je posvetil svoji rano umrli hčerki Lelji, kateri je napisal kot molto epitaf:
Oko te hrepenče več ne vidi,
le misel plašna Te ljubeče boža,
in kličejo Te usta: Pridi, pridi! —
A Ti molčiš kot ovenela roža...

Njej je posvečena tudi »Pridna dušica«, poslednja v zbirki.

Samčeva knjižica »Za naše male« je brez dvoma ena naših najboljših zbirk mladinskih pesmi in veseli pojav v naših mračnih dneh slovstvene krize.

R. Rehar.

Msgr. Marmaggi o čegar povratku v Pra-go, se je te dni mnogo pisalo.

NOVI SLOG »900« V ITALIJI.

V kulturnem življenju se je pojavilo, tekom zadnjih let novo stremjenje, ustvariti novi slog dvajsetega stoletja, takozvani novecento (»900«), ki naj bi predstavljal kontinuiteto zgodovinskih due- do ottocento. — Prvo dvajsetletje tekočega stoletja naj bi se smatralo le kot predpriprava za novi slog, kateri datira šele po svetovni vojni.

Ta novi slog je sezidan na podlagi postimpresionizma, skromnega kubizma, je več ali manj konstruktivno-plastičen, z enim pogledom obrnjen v bogato zakladnico rinascimentu, iz česar spoznamo njegovo eklektično naravo. Predstavljajo ga med drugimi Casorati, Carena, Carrà, Conti, Funi, Marussig, Solari in njim sorodni: v nobenem ni najti nobenega razmaha, nove besede, ki naj bi novemu rodu pokazala pot v obljubljeno deželo Vkljub mnogim polemikam zadnjega časa, vkljub večnim debatam v umetniških krogih, še do danes ni dovolj jasno črtan značaj tega novega stremljenja. V vseh je hotenje po prenovi, pomladitvi, a doseči jo je težko.

Kakor vsakemu pokretu, tako sledi tudi temu vladna stranka z vso pazljivostjo in kakor je videti, je njemu izmed vseh drugih tudi najbolj naklonjena in ga več ali manj očitno propagira potom umetniških sindikatov in razstav v inozemstvu (ena taka je bila lanskó leto v Parizu, ki pa ni rodila zaželjenega uspeha.) Z ozirom na eklektično naravo novega sloga, njegove umetne zgradbe, je pač naravno, da umre z njegovo generacijo in bo morda šele sistematično vzgojeni najmlajši naraščaj mogel prinesiti nov impulz v duhovno življenje svojega naroda. Z dejstvom, da je ta program odvisen od politike, je pa tudi tesno spojeno vprašanje njegovega obstoja. ON.

TVORNICA KEMINOL BARVILAKOVIRNEHINSTEKLEH
DRUŽA 2. 62. LJUBLJANA

ORIENT

LAKI
TERPENTIN
STROJNO ODE
UMETNIŠKE BARVE
PRAŠNO ODE
GOLSKKE BARVE
PASTELNE BARVE
PRISTEDOLJNATE BARVE

PRODAJALNA
DUNAJSKA C. 14
LJUBLJANA

POLEGTROVINA
SCHNEIDER EVEROVSEN

PRVOVRSTNI MATERIAL-NIZKE CENEM

»SLOVENSKI KROŽEK NA DUNAJU«

je bil doslej vsako nedeljo v lepem številu zbran v svojih prostorih v restavraciji Raimundhof — in tako bo tudi na novo leto. Takoj po svetli tleh kraljih začne z vajami gledaliških diletantov. Pričakovati je tudi, da pevski zbor častno nastopi že na Svetosavsko besedo v Kursalonu. Seveda je to odvisno od požrtvovalnosti akademske mladine, ki mora iti z dobrimi vzgledi naprej.

Vesela je pa tudi novica, da ima Slovenski krožek zagotovljeno bogato knjižnico, ki začne posloovati takoj po pustu. Našla so se nedoljubna srca, ki plačajo vezavo vseh knjig in bodo društvo izdatno podpirala, ako se izkažeta tega vredna pevski zbor in odsek dramskih diletantov.

Pregled dogodkov v letu 1927.

V svetovni politiki se je tudi l. 1927 nadaljeval silni gospodarski boj med imperialističnimi vesilami za gospodarsko nadvlado sveta, ki se je začel že pred svetovno vojno, po vojni pa se je še znatno poostil. Veliki imperialistični centri — London, Newyork, Tokio, Pariz, Berlin, Moskva — se opirajo v svojih prizadevanjih po čim večji koncentraciji kapitala in kontrole nad njim, še na celo vrsto malih kapitalističnih središč, ki so od njih več ali manj odvisna.

Veliki boj se bje zlasti za gospodarstvo nad surovinami, ki bi omogočile posameznim vesilam tudi politično zavojevanje sveta. Med te surovine spada v prvi vrsti petrolej, a nič manj nista važna tudi kavčuk (gumi) in bombaž, tako da danes lahko rečemo, da tiči skoro za vsako politično akcijo na svetu odločilnih vesil boj za eno ali drugo izmed omenjenih surovin. In če presojamo velike svetovno-politične dogodke s tega stališča, vidimo, da so skoraj vsi »idejni« politični motivi same pretveze za gigantno gospodarsko borbo med vesilami, ki danes prevladuje na celi črti in ki ne pozna več niti nacionalnih niti verskih niti kakih drugih ozirov.

Iz tega boja izvira na zunanjo še nekoliko prikrito, a vendar vedno jasnejše se pojavljajoče nasprotje med obema anglosakima državama, med Anglijo in severoameriško Unijo. Med tema dvema orjakoma se bje boj zlasti za petrolej in da pritiska na Anglijo, se je začela Amerika zanimati za Abe-sinijo in za vrelce Nila, od katerih je odvisen uspeh bombaznih kultur v Egiptu. Iz tega boja izvira tudi poželjenje skoro vseh večjih držav po kolonijah, ki naj bi napravile domači gospodarski krožek kolikor mogoče neodvisen od tujine. Seveda igrajo v teh bojih vlogo še vedno vsi oni momenti, ki jih imenujemo »politične«, toda ti momenti so, kakor rečeno, navadno samo pretveza za jako realne gospodarske želje.

Splošna slika svetovnega političnega življenja se torej izraža v glavnem v borbi vesil za centralizirano gospodarsko nadvlado, tej težnji pa se upirajo interesi manjših gospodarskih centrov in organizirana sila delavstva. Iz nacionalnih in verskih borb stapovamo vedno krepkeje v gospodarske in socialne boje. To velja tudi za Evropo.

V EVROPI je švedsko na višku moči Anglija. Veliki britanski imperij pa je moral pretekle leto prenesti nekaj jako težavnih vnanje- in notranjopolitičnih borb.

Doma je trpela Anglija največ zaradi velikanskega rudarskega štrajka. Spor med lastniki premogovnikov in rudarji še do danes ni izglajen. Lastnike premogovnikov pa močno ščiti sedanja konservativna vlada, ki je letošnjo spomlad zakonila ostre ukrepe proti štrajkom in proti delavskim organizacijam, ki bi štrajke finančno podpirala. Med angleškim delavstvom je ta sklep vlade vzbudil silno razburjenje, ki utegne imeti za konservativce težke posledice pri prihodnjih volitvah.

Druga velika težava so bile za Anglijo neurejene razmere z Rusijo. Angleški konservativci so najjačji nasprotniki sovjetov zaradi njihove agitacije v angleških kolonijah, zlasti pa v Aziji. Sovjeti pa so preko svoje trgovske agencije v Angliji razpredli obsežno propagando za boljše razumevanje tudi v Angliji sami, kar je dalo angleški vladi povod, da je 14. maja t. l. dala preiskati vse prostore sovjetske agencije »Arcos« v Londonu. Na podlagi tam zaplenjenih dokumentov je angleška vlada 24. maja t. l. prekinila tudi diplomatsko razmerje z Rusijo. Posledica tega ukrepa je bila, da se je tudi angleško delavstvo slovesno izreklo proti komunizmu, čeprav zastopniki delavstva v Angliji niso nenaklonjeni vzpostavitvi trgovine z Rusijo pod gotovimi pogoji.

Največje težave pa povzročajo Angliji razmere v Aziji, ki jih omenjamo na drugem mestu.

FRANCIJA je preteklo leto osredotočila vse svoje sile na ozdravljenje svojih financ, kar se ji je tudi posrečilo. Državni proračun Francije je uravnotežen in s tem je vsistvarjena podlaga za stabilizacijo franka. Spori med desničarji in levičarji te velike nacionalne akcije niso zadrževali. V vnanji politiki pa se je trudil minister Briand v prvi vrsti za pomirjenje z Nemčijo, ni pa pri tem zanemarljivo zvez z državami ostale srednje Evrope. Prizadevanja za ohranitev miru po so šla vzporedno z reorganizacijo francoske armade in z izgraditvijo silnih utrb ob francoski meji, kar dokazuje, da čas vsaj za stalno razorožitev pripravljati še ni prišel. Proti koncu leta se je začela francoska javnost pripravljati na nove volitve, od katerih si obetajo mnogo predvsem levičarske skupine.

NEMČIJA je tudi preteklo leto nadaljevala politiko svoje gospodarske konsolidacije. Nemško blago si osvaja zopet svetovna tržišča, zlasti Rusijo in daljnji vzhod. Gospodarski napredek pa dviga Nemčijo tudi v političnem oziru na njeno staro mesto in vse vesile si prizadevajo pritegniti Nemčijo na svojo stran. Nemčija pa se drži skrajno previdno in rezervirano, a ravno s to taktiko dosega lepe uspehe zlasti glede zasedenega ozemlja. Za nas je važno gospodarsko zблиžanje z Nemčijo, ki bo hudo konkurirala naši industriji, javljajo pa se tudi glasovi za politično zvezo z Nemci, zlasti z ozirom na Italijo.

V AVSTRIJSKI notranji politiki je značilen notranji boj med socialno demokracijo in krščanskim socializmom, pod čegar zastavo se zbirajo skoro vse meščanske stranke. Zanimivo je, da se je v Avstriji končna zmaga skoro popolnoma naglajala na meščansko stran, edini Dunaj je še ostal socialistična trdnjava. Razvoj na desno so posebno poudarili krvavi dogodki 15. julija, ki so socializmom silno škodovali. Konservativnost avstrijskih kmetov je prisilila socialno demokracijo čela na temeljito revizijo njenega

kmečkega programa, a za enkrat brez praktičnih uspehov. V vnanji avstrijski politiki pa igra najvažnejšo vlogo še vedno vprašanje priključitve k Nemčiji, ki jo skrbno pripravljajo s postopnim izenačenjem celokupne zakonodaje, tako da bo priključitev dejansko izvršena že pred formalnim priznanjem. V gospodarskem cizru Avstrija stalno napreduje, kar dokazuje statistika o dvigu produkcije in pa velik kredit, ki ga uživa Avstrija na denarnem trgu.

Na ČESKOSLOVAŠKEM se razvija politično življenje v znaku aktivizma. Politične skupine, ki so prej zavzemale jako ostro politično stališče, so uvideli, da morejo svoje programe najbolje uresničiti le z aktivnim sodelovanjem pri vodstvu državnih poslov. Ta politika je prinesla Nemcem in Slovkom že lepe uspehe, državi sami pa ogromno korist. Napredek ki ga beleži Českoslovaška v preteklem letu, je ogromen. V vnanji politiki zasledujeta predsednik Masaryk in njegov zvesti sodelavec dr. Beneš stalno linijo dobrih odnosov z vsemi sosedji, toda brez kršitve mirovnihih pogojev. To politiko je češki narod z ogromno večino odobril, ko je znova izvolil Masaryka za predsednika republike dne 27. maja.

Nemirne pa so notranje razmere na POLJSKEM in kakor izgleda, se razmere v novi poljski državi še ne bodo tako kmalu uravnale. Poljska živi v večni politični napetosti, deloma zaradi sosednjega sovjetske Rusije, deloma pa zaradi večnih sporov z baltičskimi državami. Nemir na mejah sili Poljsko, da troši ogromna sredstva za oboroževanje, kar silno slabi njene finance, to pa spet ubija vse gospodarstvo. Diktatura maršala Piłsudskega, od katere si je Poljska obetala mnogo, teh razmer še ni popravila. Poleg tega pa povzroča Poljakom ukrajinsko vprašanje velike notranjopolitične neprimirke.

Velika politična nestalnost vlada v RUMUNIJI, zlasti zaradi dinastičnih sporov, ki so se v poostreni obliki pojavili po smrti kralja Ferdinanda (20. julija). O kakih političnih svobodi v Rumuniji ni govora, ker imajo vsi oblasti v svojih rokah male politične klike, ki se pobijajo med seboj na življenje in smrt. Ze itak zamotane politične razmere je še bolj zmešala smrt najznamenitejšega rumunskega politika Bratianu, ki je znal dolgo vrsto let zelo spretno prikrivati svojo diktaturo z moderno demokratično obliko. V gospodarskem oziru prehaja Rumunija s svojimi naravnimi zakladi vedno bolj v odvisnost inozemskega kapitala.

V BOLGARIJI razmere niso dosti boljše kakor v Rumuniji. Tudi v Bolgariji vlada dejansko diktatura, ki pa je doživela hud udarec pri volitvah dne 30. maja, na katerih je dobila opozicija lepo število mandatov kljub silnemu pritisku od zgoraj. V zunanji politiki tvori glavni problem bolgarskih prizadevanj Macedonija, odkoder izvira tudi vse nasprotstvo med nami in Bolgari. Preteklo leto so sicer državniiki večkrat poskušali doseči pomirjenje med Jugoslavijo in Bolgarijo, toda brez pravega uspeha.

Na MADJARSKEM so se začeli preteklo leto živahno gibanje legitimisti, ki upajo z vpostavo monarhije doseči tudi revizijo trianonskega miru in na ta način obnoviti nekdanje ogrsko kraljestvo. Za svoja prizadevanja so našli ogrski magnati, katerih beseda je danes na Madjarskem edino odločilna, dobrega zaveznika v osebi lorda Rothermera, ki je začel 21. junija svojo znano akcijo za obnovitev nekdanje Madjarske, za kar dela tudi vsa ogrska diplomacija. V notranji politiki pa prevladuje na Ogrskem strogo konservativna smer.

Mnogo skrbi povzroča evropski diplomaciji nemirna in bojovita POLITIKA ITALIJE. Fašizem je dosegel preteklo leto vrhunec svoje moči v notranjosti, sedaj pa stoji pred težavno nalogo, da se uveljavi tudi na zunanjo, ker mora številnemu italijanskemu prebivalstvu preskrbeti neke na svetu kruh in zaslužek. S sklepom tiranskega pakta si je zagotovila Italija močan upliv v Albanijo, odkoder bi rada prodirala dalje na Balkan. To prodiranje pa Italiji še ne zadostuje in zato je načela še tangersko vprašanje in vprašanje Italijanov v francoskem Tunisu, kar je pa silno poostilo napetost med Francijo in Italijo. Vnanjopolitični položaj Italije torej ni posebno rožnat, ker ima prijatelje samo v deželah, kjer prevladuje fašizem sorodni duh, moderne demokracije pa se z metodami nasilja ne morejo čez noč sprijazniti. To nasprotstvo še pojačujejo barbarske raznarodovalne metode Italije. Proti koncu leta so dosegli fašisti velik uspeh s stabilizacijo lire, ki jo je v prvi vrsti omogočila Amerika, ki sploh podpira Italijo, da ima preko nje vpliv na Evropo in Zvezo narodov.

Silno notranjo evolucijo pa preživlja sovjetska Rusija. Trda življenska praksa je prisilila boljševike na veliko revizijo njihove prvotnega revolucionarnega programa, ki se mora vedno bolj umikati interesom ruskih kmetov, a da tem zadosti, mora iskati stikov s svetovnim kapitalom. Težak konflikt z Anglijo v prvi polovici lanskega leta Rusije sicer ni strl, toda Rusija je morala vendarle poiskati nove vire za obnovo Rusije potrebne kapitala, ki ga je navlači v Ameriki. Lansko leto se je začel uveljavljati ameriški kapital tudi v Rusiji, — kar ne bo ostalo brez dalekosežnih svetovnopoličnih posledic. Proti danes odločujoči struji v Rusiji se je sicer dvignil znaten del starih revolucionarjev, toda po kratkem boju je morala opozicija kapitulirati. Rusija prehaja polagoma iz revolucionarne dobe v dobo reform, ki jih zahtevajo interesi ruskih kmetov.

Silno pomembni pa so dogodki, ki so se odigrali in se še odigrajo v ANGLIJI, zlasti v vzhodnem delu. Revolucija na Kitajskem je v polnem toku in nihče ne more danes prerokovati, kako daleč bo segla. Raz-

ločevati pa moramo pri tej revoluciji dve smeri, ki sta si pač edini v cilju, da se prežene tujce za gospodarsiva nad deželo, niso si pa edine v tem, kateri družabni sloj naj dobi oblast v roke po eventualni zmagi. Revolucija po znani na Kitajskem je rodila koncem leta strahovito lakoto, ki bo zahtevala na milijone človeških žrtev. Manj nevaren pa izgleda nacionalni pokret v Indiji, ki se je začel obračati v precej oportunistično smer.

V najmočnejšo gospodarsko in s tem tudi v politično silo današnje dobe pa se razvijajo ZEDINJENE DRŽAVE SEV. AMERIKE, kjer ne poznajo »političnega« našega pomena besede, ampak samo eno devizo, »prosperity«, gospodarsko blagostanje dežele. S svojimi gospodarskim delom je prišla Amerika do odločilnega vpliva nad svetom.

Jugoslavija.

Naša dežela je vstopila v leto 1927 v znaku težke krize. Kabinet g. Uzunovića se je moral boriti ravno za božične praznike z velikimi težavami, ki so se dale premostiti edino z ukinjenjem obznane nad HSS. A tudi ta — po številu peta — Uzunovića vlada se je mogla držati komaj en mesec, kjer ji je napravila konec nova kriza. Uzunović je dobil znova mandat, da sestavi novo vlado, toda to pot je nadomestila radičevce Sloven-ska ljudska stranka, ki je dobila v novi, dne 1. februarja sestavljeni šesti Uzunovićevi vladi tri ministre (dr. Gosar, dr. Kulovec, inž. Serbec).

A tudi šesti Uzunovićevi vladi ni bilo poslano na rožicah, ker je morala spraviti s sveta razne afere, ki jih je ugotovil posebni anketni odbor. Dne 10. februarja je bila tozadevna odločilna seja, na kateri so bili krivci sicer moralno obsojeni, toda brez težjih pravnih posledic. Komaj pa se je podelila ta afera, je že dvignila opozicija novo obtožnico proti ministru notranjih zadev Maksimoviću, ki pa je ostala brezuspešna zaradi preslabe utemeljitve. Te afere pa so silno ovirale vsako pozitivno delo vlade, ki je mogla sprejeti samo proračun, nikakor pa se ni mogla lotiti prepotrebnihih reform v državni upravi. To je bil povod, da je šesta Uzunovića vlada ravno za Velikonoč (16. aprila) padla, mandat za sestavo nove vlade pa je dobil radikal VELJA VUKIČEVIĆ.

Vlada, ki jo je sestavil g. Vukičević, pomeni v naši notranji in zunanji politiki poskus popolnoma nove državne politike. V vlado sta vstopili obe najmočnejši srbski stranki (brez Hrvatov in Slovencev), da izvedeta temeljite reforme na vsej črti. Vodstvo vnanje politike je vzel v svoje roke dr. Voja Marinković, brez dvoma naša najmočnejša diplomatska osebnost, glede preureditve notranje uprave pa je izdelal Velja Vukičević nov program v obliki posebne spomenice na vladarja, ki je služil tudi kot podlaga za nove volitve po razpustu narodne skupščine dne 15. junija. Za časa volilne borbe, ki je trajala do dne 11. septembra, je vzbudila veliko senzacijo vest o posebnem sporazumu, ki ga je sklenil g. Vukičević z dr. Korošcem in ki je znan pod imenom »blejski sporazum«, čeprav je bil sklenjen v principu že zdavnaj prej. Temeljno načelo tega sporazuma za SLS je, da morajo biti Slovenci po svoji najmočnejši stranki zastopani v vladi, a zato je potrebna njihova zveza z najmočnejšo srbsko stranko. Za svoj program je dobila vlada g. Vukičevića pri volitvah dne 11. septembra skoro dvestotinsko večino, po volitvah pa se je vlada spopolnila v smislu blejskega sporazuma še s SLS (dr. Gosar).

Nova vladna skupina pa je prisilila tudi opozicijo na novo politično taktiko. V opoziciji sta ostala Radić in Pribežević, torej dva doslej najhujša si nasprotnika. Toda skupna zadržaja je zblizala oba politika in dne 3. oktobra je Radić obiskal g. Pribeževića kot svojega bodočega zaveznika. Pogajanja za skupen nastop obeh političnih skupin so po nekaj tednih rodila novo parlamentarno skupino, takozvani »blok seljaške demokracije«, ki je dobil koncem l. 1927 tudi že skupen poslovni odbor. Naglasiti pa je treba, da sta izjavili obe stranki, da ostaneta kot stranki še nadalje popolnoma samostojni.

Prva seja novega parlamenta je bila dne 5. oktobra. Po precej burni verifikacijski razpravi so se začeli ostrbi boji med vlado in opozicijo, predvsem zaradi izenačenja davkov, ki je eno izmed najbolj perečih, a tudi kritičnih vprašanj naše cele notranje politike. Ta boj še ne bo tako kmalu dobejevan, ker manjkajo za izenačenje davkov tehnične priprave (kataster), na drugi strani pa igra moralni prestiž silno odločilno vlogo, ne glede na to, da bi se moral tudi državni proračun popolnoma izpremeniti. Končne odločitve v tem vprašanju po vsi verjetnosti tudi prihodnje leto še ne bo prineslo, opravičeno pa je upanje, da se bo dale izvršiti kake reforme na korist »prečkanov«, sicer utegne takozvana »prečanska fronta« zares še igrati važno vlogo v naši notranji politiki. Svojo dobro stran pa ima boj za izenačenje davkov že v tem, ker je parlament prisiljen, da se bavi z resnimi gospodarskimi problemi, ne pa z zgolj političnimi in strankarskimi prepri. Vprašanje izenačenja davkov pa je sprožilo samo od sebe še celo vrsto upravnih reform, od katerih je že iz vnanjopolitičnih ozirov najvažnejše ureditev uprave v Macedoniji, kamor so številni atentati obrnili pozornost skoro cele Evrope.

V vnanji politiki sta bila preteklo leto za našo državo posebno važna dva dogodka: tiranski pakt, ki ga je sklenila Italija z Albanijo in pa podpis pogodbe prijateljstva med Francijo in Jugoslavijo (11. novembra). Tiranski pakt, sklenjen baje pod visokim pokroviteljstvom Anglije, odpira Italiji vrata na Balkan na široko in ogroža v prvi vrsti naše državne meje na jugu. Umljivo je

Sazanov, bivši ruski zunanji minister.

torej, da je moral prejšnji minister zunanjih zadev dr. Ninčič, čegar politika je rodila take plodove, zapustiti svoje mesto in se umakniti dr. Marinkoviću, ki je v malo mesecih naš zunanjopolitičen položaj znatno popravil, svoj doslej najlepši uspeh pa je dosegel s sklepom prijateljske pogodbe s Francijo. Sovražni obroč, ki se je koval okoli nas, je znatno popustil.

V ostalem pa temelji naša vnanja politika na skrbnem čuvanju mirovnihih pogojev in na Mali antanti, v kateri zavzema naša država odlično mesto. To se je pokazalo ob priilki konferenc Male antantie v Jachimovu (15. maja) in na sestanku zveze narodov v Ženevi koncem meseca avgusta. Zunanjopolitični uspehi dr. Marinkovića so nas približali tudi Angliji, zlasti v gospodarskem oziru.

Manj ugoden je za nas naš finančni in gospodarski položaj. Ogromni državni izdatki zahtevajo silno visoke davjate, ki jih pa davkoplačevalci zaradi neenakomernega obdajevanja komaj še zmagujejo. Nujna posledica nazadovanja davčne moči pa je običuten primanjkljaj v državnem proračunu, kar maro oslabiti naš kredit v vnanjem svetu. Zato bodo morali odgovorni činitelji napeti vse sile, da dvignejo gospodarski položaj prebivalstva, če nečemo zabresti v kolonialno odvisnost od tujega kapitala. Posebno važnost bo treba posvetiti sklepanju trgovskih pogodb z onimi državami, kjer najdemo naše produkte še vedno dobre odjemalce, zlasti v Levanti. Z dosedanjim počasnostjo pri reševanju važnih gospodarskih problemov bo treba vsekakor prenehati in začeti se bo moralo v vseh zadevah, ki se tičejo našega gospodarskega napredka. Sedanje in vse prihodnje vlade čaka v tem oziru še silno mnogo dela. Ugodno rešiti pa se bode dala vsa ta vprašanja samo s sodelovanjem vseh državljanov.

Slovenija.

Slovenija je stala preteklo leto v znamenju volitev. Imeli smo dne 23. februarja volitve v oblasne skupščine, dne 11. septembra državnozborske volitve, dne 23. oktobra volitve za Trgovsko zbornico, poleg tega pa celo poletje skoro do konca leta občinske volitve, izmed katerih naj omenjamo posebej le občinske volitve v Ljubljani (2. oktobra), v Celju (19. junija) in v Mariboru (18. decembra). Pri vseh volitvah je zmagovala Slov-ljudska stranka, bolj skromni pa so bili uspehi SDS in SKS. Značilno je, da so silno nazadovale razne male stranke, ki jih je rodila povojna doba nekatere pa so celo popolnoma izginile. To je vsekakor znak konsolidacije. Glavno vlogo so igrale pri vseh volitvah v Sloveniji tri stranke: SLS, SDS in SKS, a pripomniti je treba, da je pri državnozborskih volitvah pretrpela SKS občuten poraz v mariborski oblasti.

Posebne važnosti so za Slovenijo OBLASTNE SKUPŠČINE, ki smo jih dobili preteklo leto. Njihovo delovanje v Sloveniji je še skromno, ker še niso imele lani dovolj sredstev na razpolago za svoje delo, toda začetek je narejen in temelji za bodočo samopravo Slovenije so položeni. Stvar vodilnih oseb pa bo, da pribore oblastnim skupščinam v teku let čim večjo veljavo. Res je sicer, da vzpostavitev samoprave brez težkih žrtev ni mogoča, toda zavest, da smo začeli enkrat zidati svoje na svojem, opravičujejo tudi davjate, zlasti če vemo, da bo ta denar ostal doma in da se bo z njim delalo za nas.

O notranjih težavah posameznih strank v Sloveniji se na tem mestu nečemo spuščati v podrobnosti, a z zadovoljstvom moramo ugotoviti, da se je v preteklem letu silno dvignila slovenska narodna zavest, dvignila tako, da je morala pred to zavestjo kapitulirati celo SDS, kjer se suče okoli praporja »narodnega edinstva« itd. le še skromna peščica ljudi, ki noče iz političnega prestiža priznati svoje zmote, ogromna večina pristaja vseh strank pa stoji danes trdno na domačih tleh. To je važen političen preobrat v Sloveniji, za katerim slopa vse drugo v ozadje.

Slovensko narodno zavest je vzbudilo v posebno visoko meri VPRAŠANJE SLOVENSKEGA VSEUČILIŠČA V LJUBLJANI. To vprašanje ni novo, a nikdar se ni še pojavilo v tako ostrbi obliki kakor preteklo leto, pa tudi nikdar si še izvalo tolikoga odpora v vseh krogih Slovenije kakor to pot. Kot zastopniki slovenskih kulturnih interesov niso nastopila le naša kulturna in prosvetna

Dnevne vesti.

Srečno in veselo

Novo leto!

Narodni Dnevnik

PROSLAVA 100-LETNICE OBSTOJA MATICE SRBSKE.

Predvčerajšnjim se je proslavila v Novem Sadu stoletnica obstoja Matice Srpske na najsvetanejši način.

Svečanostim so prisostvovali zastopniki civilnih in vojaških oblasti. Kralja Aleksandra, ki je lahko obolev, je zastopal princ Pavle, kateremu je bil prirejen zelo svečan sprejem. Med drugim so prisostvovali slavnostni ministri, češkoslovaški poslanik Šeba, beograjski nadškof Rodić in delegati vseh mogočih kulturnih organizacij iz vse države.

Ob navdušenih manifestacijah občinstva se je vršila od 10. dopoldne do 1. popoldne v Narodnem gledališču svečana akademija, na kateri so govorili med drugim prosvetni minister, minister za poljoprivredo, češkoslovaški poslanik, rektor beograjskega vseučilišča itd. Slavnostno akademijo je otvoril s zdravim govorom predsednik Matice Srpske Vrnovac. Za njim je govoril prosvetni minister dr. Kumanudi in imenu vlade. Za njim je govoril češkoslovaški poslanik Šeba zelo prisrčno o delovanju Matice Srpske o preteklosti in v sedanosti. Povdarjal je med drugim, da zro Čehi in Slovaki na delo Matice Srpske z velikimi simpatijami. Profesor ljubljanske univerze Radojčić je govoril o slovanstvu vzajemnosti, dalje so govorili profesor ljubljanske univerze Kocić, predsednik Matice Hrvatske dr. Albert Bazala in številni drugi. Končno je prečital Vasa Stajić resolucijo, ki jo je izdelal pripravljalni odbor glede ustanovitve enotne prosvetne zveze, v kateri naj bi bila združena vsa kulturna in prosvetna društva v državi. Načrti statuta se pošlje vsem prosvetnim društvom in vsem znamenitejšim osebnostim, da izrečejo o njem svojo sodbo, nakar se zberejo delegati prosvetnih društev v Zagrebu ali Splitu, da store definitivne sklepe.

Ko je bila akademija končana, se je vrnil princ Pavle v Beograd. Na potu skozi mesto mu je prirejalo občinstvo navdušene ovacije.

Pozneje se je vršil v hotelu »Kraljica Marija« slavnosten banket, na katerem so govorili češkoslovaški poslanik Šeba, prosvetni minister dr. Kumanudi in drugi.

Ob 4. popoldne je bil odkrit v poslopju državne moške gimnazije velikemu slovanstvu znanstveniku in prvemu ravnatelju novosadskih gimnazij, Safariku, spomenik.

Povodom proslave stoletnice obstoja Matice Srpske je odlikoval kralj Matice Srpske z redom sv. Save I. stopnje, z redom Karađorjeve zvezde in redom Belega orla pa celo vrsto zaslužnih funkcionarjev Matice Srpske.

— Cenjenim naročnikom sporočamo, da smo v svrhu poravnave tekoče naročnine današnji številki priložili poloznice. One cenjene naročnike, ki so za vnaprejšnji plačali, prosimo, da bi oddali poloznice svojim znanecem in prijateljem, da se na naš list naroče.

— Otroci brez pouka in šole brez učiteljev. V Sveticih pri Karlovcu je pogorelo osnovnošolsko poslopje, vsled česar so ostali otroci brez pouka. Tamkajšnji župnik Bajec je ponudil oblastim del svojega stanovanja, kjer naj se namesti šola in učitelj. V Ribniškem Kuniću, pratak v bližini Karlova, je ostala letos šola brez učitelja. Tamkajšnji župnik Livić se je ponudil oblastim, da bo poučeval otroke toliko časa brezplačno, dokler ministrstvo ne imenuje novega učitelja.

— Opozorilo OUZD vsem delodajalcem! G. Minister Socijalne Politike je pod brojem 10.683 z dne 6. decembra 1927 izdal naredbo, s katero se dosedanjí mezdni razredi od 1. do 7. s 1. januarjem 1928 ukinitoj in nadomestijo z novim 1. mezdni razredom. V ta novi mezdni razred spadajo vsi nameščenci ki ne prejemajo nobene plače ali pa prejemajo manj kot 8 Din dnevno. Po tem novem mezdni razredu znaša od 1. januarja 1928 dalje celokupni dnevni prispevek za bolezensko zavarovanje Din — 36. Delodajalci smejo svojim nameščencem, ki spadajo po svojem zaslužku v ta novi mezdni razred, odtegovati za bolezensko zavarovanje dnevno Din — 18, za borž dela pa Din — 02. Za javence, ki ne prejemajo noben plače, mora plačati celotni prispevek delodajalec sam. Potrebne preuistitve v nove mezdne razrede bo za že prijavljene osebe izvršil okrožni urad sam.

— Restavracija najstarejšega kulturnega spomenika v Sloveniji. Še pred letom 1177 zgrajena cerkev sv. Vida v Dravogradu, ki je od prevrata močno trpela, je bila sedaj renovirana. Kako znana in priljubljena je zgradba, dokazuje najbolj rojstvo, da so prihajali darovi za renoviranje iz vseh krajev srednje Evrope, da celo iz Švice. Cerkev je bila zgrajena približno v istem času kot grad, čigar razvaline so še danes precej dobro ohranjene. Kot posebno znamenitost cerkve naj omenimo freske iz let 1510 do 1520 in oltarsko sliko sv. Florijana iz leta 1670. Mnogo se je storilo, mnogo pa bo treba še storiti.

— Kuratoriju slepcev so poslali darove: ga Sičeva 300 Din (ženska C.-M. podružnica in moška C.-M. podružnica Sentjakob-Trnovo v Ljubljani ter Politično društvo Sentjakob po 100 Din), iz Amerike 58 Din, g. A. Ce-

pan mesto venca na krsto pok. Marije Remčeve 100 Din in neimenovan gospod v spomin svoje pok. soproge 1000 Din; Hranilnica in posojilnica v Mežici 30 Din; Kršćansko žensko društvo in ženska zveza po 100 Din; Posojilnica v St. Ilju pri Vel. 15 Din; župnijski urad v Ptuj 100 Din; preč. knezoškof. lavant. konzistorij v Mariboru 18.500 dinarjev. Prisrčno se zahvaljujemo vsem darovalcem ter se priporočamo še nadalje vsem blagim srecem, naj se spomnijo ob novem letu največjih revežev — mladoletnih in odraslih slepcev. Pripravljamo se, da oskrbimo tem revežem dom, kjer bodo imeli zavetišče in vzgajališče, kakor ga imajo gluhoonemi v Ljubljani že nekaj let. Prosimo pa cenjene dobrotnike, naj upoštevajo, da »Kuratorij slepcev«, ki ima čekov. položnice št. 14.672, nabira darove za postavitev »doma slepih«, v katerem bodo še pozni rodovi mogli kazati hvaležnost svojim dobrotnikom.

— Ob novem letu se najiskrenejše zahvaljujemo vsem, ki so se nas spomnili s kakršnikoli darom pred Božicem in jih prosimo za nadaljno naklonjenost, kakor tudi vse one, ki so nas dosedaj še niso spomnili. — Podporno društvo slepih v Ljubljani, Wolfca ulica 12.

— Evharistični kongres v Afriki. Iz Rima poročajo: Leta 1930 se vrši velik evharistični kongres na mestu nekdanje Kartagine, nedaleč od Tunisa. To bo prvi evharistični kongres v Afriki.

VINSKA RAZSTAVA in vinski sejem

: V LJUTOMERU :

dne 6. in 7. januarja 1928

v dvorani predsednika gostil. zadruge g. JULIJA STRASSER

— Nov španski kovan denar. Naše zunanje ministrstvo je prejelo od našega poslanstva v Madridu obvestilo, da bo izdala španska Narodna banka za tri milijone peset novega kovanega drobiža po 25 centezimov. Kovinska zmes obstoji iz 25% niklja in 75% bakra.

— Pariz ima premalo policijskih stražnikov. Predsednik pariške policije Chiappe je zahteval od občinskega sveta, da naj se število policijskih stražnikov za 1000 mož poveča. Poročilo kompetentnega oddelka občinskega sveta poudarja, da razpolaga Pariz samo z 9589 policijskimi stražniki, dočim ima London 19.500, Newyork 20.000, Moskva pa 22.000 policajev.

— Tekna za mesto pariškega krvnika. Pred božičnimi prazniki so lancigali pariški listi v svet vest, da namerava pariški krvnik Deibler »demisionirati«. Takoj se je pričela pravcata tekma za njegovo nasledstvo. V justično ministrstvo je prošnja kar deževalo. Za častno mesto so prosili med drugim trije inženirji, en odvjetnik, en bivši boksar in en gluhoonem brivec.

— Samomor iz nesrečne ljubezni. Na železniški progi med Vrabcem in Kartošijo so našli te dni grozno razmesarjeno žensko truplo. Desna noga je bila odrezana, glava vsa razbita, ostali trup razmrvljen, da se je zdel lik kepa mesa, krvi in kosov blaga. Policija je ugotovila, da gre za 29-letno Marijo Voik iz Grada, ki je vršila v zadnjem času pri neki rodbini v Zagrebu službo kot bolniška strežnica ter, da se je dekletko iz nesrečne ljubezni vrglo pod vlak.

— Prpić Mali v strahu za svojo glavo. Zastlišavanje Prpića Malega in njegovih komplicev se bliža koncu. Glavna obravnava bo najbrže že meseca februarja. Na Dunaju je bil aretiran te dni na zahtevo naših oblasti eden od Prpićevih prijateljev, Mile Radaković Dečko je sedel že svoječasno v preiskovalnem zaporu. Ker mu niso mogli ničesar dokazati, so ga izpustili. Sedaj pa je prišlo na dan, da je zaupal v preiskovalnem zaporu svojim sojetnikom stvari, iz katerih sledi, da je bil eden od najboljših nevarnih članov Prpićeve tolpe. V kratkem bo eskortiran v Zagreb. Te dni je iznenadil Prpić preiskovalnega sodnika s tem-le vprašanjem: »Ali me boste obesili, gospod sodnik?« — »Bomo videli,« je odgovoril sodnik, »samo vse lepo priznaj, pa bo vse dobro.« Prpić Mali, ki razmišlja čimbolj se bliža dan sodbe, vedno bolj o tem, kaj ga čaka, je vzkliznil: »Toda moj brat Prpić Veliki je tudi vse priznal, pa ste ga kljub temu obesili!«

PEVSKO DRUŠTVO »KRAKOVO-TRNOVO«

v Ljubljani

vabi vse prijatelje petje, plesa in smeja, na svoj

SILVESTROV VEČER

v dvorani »Aškerčeve kleti«, nasproti srednje tehniške šole.

— Sadističen umor pri Osijeku. Te dni je našel neki delavec v jarku ob Guttmannovi železniški progi, dva kilometra od Osijeka, golo žensko truplo. Policija je ugotovila, da gre za neko 18letno pivovarniško delavko, ki je že 14. t. m. nenadoma brez sledu izginila. Iz položaja, v katerem so jo našli, je sklepali z gotovostjo, da gre za sadističen umor. Morilec je zamašil dekletu s prstjo

usta ter ji razbil z železnim predmetom lobanjo. Ker je takrat močno snežilo, je zakril truplo v par urah sneg, vsled česar ga doslej ni nihče opazil in je razkrilo zločin šele sedaj nastopivše južno vreme. Iz par stvare, ki jih je morilec na licu mesta izgubil, se sklepa, da je bil delavec ali pa seljak, drugih indicij glede storilca policija doslej še nima.

— Mož, ki oživlja mrtvece. Te dni je umrl v Karlovcu član ugledne rodbine. Obupani sorodniki so se spomnili, da so čuli o čudodelnem starcu v Beogradu, ki oživlja mrtvece. Takoj so poslali ponj. Prišel je 90-leten starček Čiča Arsa Cvetković. Seboj je prinesel knjigo s številnimi uradnimi potrdili srbskih občin, ki pravijo, da zna mož ozdraviti raznovrstne bolezni ter da je oživil tudi že več mrtvecev. Žalibog pa se je starček v Karlovcu grdo blamiral, kajti v zadevo se je vmešala policija, ki ga je poslala odgonskim potom nazaj v Beograd.

— Lavina zasula tri oficirje. Na francosko italijanski meji pri Glacier-u so šli trije italijanski oficirji s smučami v gore. Med potjo jih je zasula lavina. K serči so lezli njih spremljevalci - vojaki par sterljajev pred njimi navkreber ter ostali vsled tega nepoškodovani. Vojaki so izkopalj ponesrečene oficirje iz snega. Eden je bil mrtev, dočim sta odnesla ostala dva samo težke poškodbe.

— Tragična smrt znanega ameriškega bankirja. Dramatično kariero ameriškega bankirja Carlesa W. Graya, ki se je povzdignil od navadnega raznašalca časopisov do predsednika »Yellow Cab Company« of America, trusta, ki kontrolira stotisoe avtomobilov po vsej Ameriki, je prekinila te dni nenadna smrt. Gray je jahal, kot običajno na sprehod v neki park v bližini Chicaga. Med potjo se mu je splašil nenadoma konj ter ga vrgel s sebe. Gray je priletel z glavo na kamen. Počila mu je lobanja in obeljal je na mestu mrtve. Par ur preje je razdelil milijonar velike vsote karitativnim zavodom ter želel vsem srečno in veselo Novo leto. Gray je bil star 52 let.

— Samomor primadone moskovske opere. V moskovskih umetniških in gledaliških krogih je izzval te dni veliko sočustvovanje samomor mnogo obetajoče primadone tamkajšnje opere, gospe Stanguj. Gospa Stanguj je nedavno zapustila svojega sopraga, ravnatelja ukrajinskega državnega gledališča Lapikega ter živelja od tedaj v svobodni ljubezni z podravnateljem moskovske opere Loskijem. V zadnjem času je jel dvoriti Loski neki drugi pevki, kateri je poveril pred Božicem tudi neko vlogo, ki jo je bil obljubil gospe Stangujevi. Na božični dan je sklenila nesrečna pevka, da izvrši samomor. Počela se je v šesto nadstropje kiše, v kateri je stanovala ter se vrgla skozi okno. Obeljala je pri priči mrtva.

SILVESTROV VEČER LJUBLJANSKEGA SOKOLA

NARODNI DOM

IZBRAN IN ZABAVEN SPORED

— Umor italijanskega konzula v Odesi. 74-letni italijanski konzul v Odesi, Gozzio, ki je vršil svoje funkcije tam že 15 let, je bil te dni na bestialen način umorjen. Morilec ga je ubil z nekim topim orodjem. Nedvomno gre za roparski umor, kajti morilec je izruval starčku celo vse zlate zobe. Sovjetska vlada se je pri italijanskem poslaniku v Odesi opravičila.

— Avtor dvojnega umora razkrit po 52 letih. Bil je zločin zgolj po naključju pojasnjen. Naju v hotelu »Kralj Sobieski« zakonca Josipa in Lujiza Schiedler umorjena. Zločin je izzval takrat velikanško senzacijo. Kljub vsemu prizadevanju policija morilca ni mogla izslediti. Po dolgem poizvedovanju so vrgle oblasti akte v arhiv. Te dni, po 52 letih je bil zločin zgolj po naključju pojasnjen. Nedavno je kupil neki starinar na dražbi kovček, v katerem so se nahajale listine nekega možakarja, ki je leta 1919 umrl. Med listinami je našel starinar pismo pokojnikove hčere, v katerem očita dekletu svojemu očetu, da je umoril zakonca Schiedler na prigovarjanje nekega svojega rojaka, ki se je prišel na ta način v posest zapuščine umorjene zakonske dvojice.

Ljubljana.

1— Pianistka ga. Dana Kobler-Goljeva priredi v ponedeljek, dne 9. januarja 1928 v Filharmonični dvorani samostojen koncert z izredno bogatim sporedom. Na programu so zastopani predvsem 4 slovenski komponisti in sicer Marij Kogoj, Stanko Premrl, Janko Ravnik in L. M. Skrjanc, dalje Rusla Balakirev in Skrjabin ter Francoz Vincent d'Indy. Opozorjamo na ta koncertni nastop domače umetnice-pianistke. Vstopnice so v prodaji v Matični knjigarnt po običajni koncertnih cenah.

1— Glasom razglašala mestnega magistrata, ki je nabit po mestu, morajo lastniki in rejniki psov prijaviti mestnemu magistratu brez izjeme vse pse, tudi pse čuvaje, ki se nahajajo na ozemlju mestne občine ljubljanske, neizvzemši pse na Barju in v Spodnji Siški. Lastniki in rejniki z začetnicami rodbinskih imen A, B, C, D, E, F in G morajo izvršiti prijave svojih psov ustno dne 2., 3., 4., 5. in 7. januarja 1928 in sicer od 8. do 12. ure dopoldne pri mestnem magistratu (Mestni trg št. 2, II. nadstropje, soba št. 41), kjer morajo plačati tudi pasjo takso za leto 1928 v znesku 100 Din za vsakega psa. Vsakemu zamudniku se bo zaračunala pričenši s 1. februarjem 1928 pasja taksa v dvojnem znesku. Takse oproščeni so le psi-čuvaji. Ali je smatrati psa za čuvaja, odloča mestni magistrat. Kdor izmed zgoraj navede,

društva in ustanove, ampak predvsem naša samoupravna telesa, ki so se izkazala pri tej priliki kot najmočnejša opora naših kulturnih zahtev. Tudi slovenskim gospodarstvom krogom moramo priznati čast, da so se zavedali važnosti domače prosvete v polni meri.

Dne 27. marca se je vršil v Ljubljani občni zbor Narodne galerije, naše najvišje umetniške institucije, ki bo v zvezi s slovensko akademijo znanosti dvignila mali naš narod na najvišjo kulturno stopinjo. Slovenska gledališka umetnost se je morala sicer preteklo leto znova boriti z znanimi denarnimi težavami, upanje pa je upravičeno, da tudi na tem polju kljub vsem težavam ne bomo nazadovali.

Slovenska književnost se je razvila preteklo leto v mejah danih mogočnosti. Neugoden gospodarski položaj naše slovenske inteligence sicer ne more pospeševati naše književne produkcije, vendar pa so vsa naša književna društva lepo napredovala: Družba sv. Mohorja, Vodnikova družba in Kmetijska Matica so znatno dvignile število svojih članov, Slovenski Matiji pa obeta njena organizacija lepe uspehe. Književno produkcijo so znatno podpirale poleg privatnih založništav tudi Tiskovna zadruga, Nova založba in Jugoslovanska knjigarna. Tudi književni mesečniki (Ljubljanski Zvon, Mladina, Dom in Svet, Gruda itd.) so lepo napredovali.

Kulturni napredek Slovenije, ki se ponaša z uspehom, da Slovenija analfabetov skoro več ne pozna, je pa toliko pomembnejši, ker ga je silno ovirala težka gospodarska kriza, ki je tlačila lani vse pridobitno življenje. Slovenska industrija in slovenski kmet sta se morala boriti z velikimi težavami ne le za svoj napredek ampak že za sam obstoj. Vse gospodarske panoge v Sloveniji pa so dokazale, da je povojna trhloba že popolnoma izginila iz naših vrst in da se postavlja vse naše gospodarstvo na staro solidno podlago. Naše denarstvo se razvija, industrija je vzdržala, slovenski trgovec pa uživa povsod dober sloves. To so jamstva, ki nam bodo pomagala tudi znanprej preko vseh težav, zlasti še, ko imamo upravičeno upanje, da se prične prihodnje leto graditi zveza Slovenije z morjem.

Naše javno življenje pa je pretrpelo preteklo leto tudi dokaj bridkih izgub. Umrla je cela vrsta odličnih kulturnih, političnih in gospodarskih delavcev. Dne 12. januarja je umrl v Beogradu znani prvoborilec tržaških Slovencev dr. Otokar Rybář, nekaj dni pozneje (26. januarja) pa je umrl v Ljubljani odlični slovenski šolnik Fran Wiesenthaler. Dne 13. februarja so pokopali v Ljubljani znanega narodnega delavca in navdušenega Sokola Frana Drenika, v Mariboru pa je umrl 24. februarja ravnatelj učiteljšča Matija Pirc. S smrtjo Jakoba Aljaža so izgubile slovenske planine svojega pesnika, slovenska glasba pa enega svojih najodličnejših prijateljev. Slovenska umetnost pa mora za beležiti še drugo težko izgubo, smrt slikarja Franketa. Proti koncu leta nas je še zapustil odlični slovenski pravnik dr. Babnik. Celo vrsto drugih zaslužnih rodoljubov in odličnih mož nam je ugrabila smrt, tako ravnatelja Sego, in trgovca O. Dolenc. — Tudi naše odlične pisateljice. Naše žensstvo pa ob vsem moramo omeniti smrt Zofke Kvedrove, naše odlične pisateljice. Naše žensstvo pa ob jokuje izgubo še dveh svojih odličnih delavk, gospe Jelatinove in Zerjavove.

Ob vseh teh izgubah pa nas tolaži pomirjujoča zavest, da stopa na mesto zaslužnih ranjanih nov, mlad in svež rod, ki bo z vztrajnostjo nadaljeval delo prednikov.

Zalostno pa je bilo preteklo leto za Slovence izven mej naše države. Pobesneli nacionalni šovinizem ne pozna nobenih ovir in nobenih mej več, ampak tepta z barbar-skim gesto vse, kar je našega. Zatrto mora biti vse, šola in dom, jezik in vera, rodbina in posameznik, da napravi prostor tujemu pohlepu po vsem, kar so zgradili stoletja našega na naših tleh.

Srečnejši kot naši bratje v naši neposredni bližini so pač naši izseljenci v veliki in svobodni ameriški demokraciji, čeprav se morajo trdo boriti za svoj obstanek. Lepo število slovenskih Narodnih domov, slovenskih šol in slovenskih listov v Ameriki je dokaz naše narodne živlosti in nas navdaja z upanjem, da naš rod tudi na tujih, a gostoljubnih ameriških tleh ne bo opešal. Še bomo živeli!

OSMRNICA SUPILA.

Ob smrti Supila so izdali njegovi jugoslovanski in angleški prijatelji sledečo osmrnico, ki jo objavljamo v dobesednem angleškem prevodu:

Podpisani z žalostjo v srcu Vas obveščajo, da je v Londonu dne 25. t. m. po kratki bolezni preminul gospod Fran Supilo v 47. letu svoje starosti, rojen v Dalmaciji, bivši član Hrvatskega sabora in neumoren prvoborilec, goreč delavec za jugoslovansko stvar.

Ko to sporočamo njegovim prijateljem in pristašem jugoslovanske ideje Vas vabimo, da izkažete zadnje spoštovanje in počaščenje spominu preminulega jugoslovanskega patriotca, čegar pogreb se bo vršil v krematoriju Goler's Greu v ponedeljek, dne 1. oktobra ob 11. dopoldne.

Dr. A. Trumbić,
predsednik Jugoslovanskega odbora.
J. Jovanović,
srbski minister v Londonu.
Paul Mitrović.

Sir Arthur Evans R. Wickham Steed
R. K. Seton-Watson.
45. Stankope Gardens, London, S. W. 7.
Dne 28. septembra 1917. l.

Pogreba so se udeležili vsi podpisanci s svojimi soprogami, nadalje v imenu Jugoslovanskega odbora dr. Gregorin in dr. Trinajstić, dr. Ostojić, Zlatko Turković in Meštrović (s svojo soprogo) in številni člani jugoslovanske emigracije v Londonu ter razni angleški prijatelji jugoslovanskega naroda.

nih lastnikov in rejnikov psov ne bo pravčasno izvršil predpisanih prijav, bo kaznovan z zaporom do dveh mesecev, oziroma z globo do 3000 Din.

1— Prijatelji petja in neprisliljene zabave posetijo nocoj Silvestrovo zabavo pevskega društva »Ljubljanski Zvon« v veliki dvorani Narodnega doma. Koncert »Sloge« in druženega zbora, komični prizori, nastop šestletnega bobnarčka in jazz-bandista, bogat srečolov, ples s posebno godbo v stranskih prostorih, o polnoči narodna kolednica. Prireditelj se vrši v korist društvenemu fondu za izdajo novih skladb.

1— Sokol Ljubljana II. ima svoj Silvestrov večer v Kazini. Lep spored. Orkester dravske divizije. Ples. S tem stopa v svojo jubilejno leto. Pridite.

1— Pozabljeni narodni običaji. Pogostokrat se toži, da ni več tako, kakor je bilo v starih časih. Da res, mnogo se je spremenilo, pa ne na bolje, temveč na slabše. V materijalističnem življenju gine vse lepo, vse idealno — kakor zločesta rja kovine, tako preti uničiti materijalizem vse lepe stare šega in navade, kateri je gojil naš narod sto in sto let. Malo starejši ljudje še pomnijo, kako so hodili koledniki od hiše do hiše, od vasi do vasi. Bili so to dobrosrčni gostje, kjer so se pokazali, pa naj si bo mladina ali odrasli. Prišli so godci, pristni narodni samouki, ki so s svojo godbo otvorili nori pustni čas. Nekateri so sloveli daleč po deželi. Tako so imeli na primer Lipljenčani prav dobro godbo na pihala. Ti so vzbujali pozornost po celi Dolenjski. — Nazaj k lepim starim običajem! Mestna moška in ženska Ciril Metodova podružnica v Ljubljani se je zavzela za ohranitev vsaj enega teh običajev — koledovanje. Dne 5. januarja 1928 se vprizori v prostorih Narodnega doma koledovanje po pristnih običajih našega naroda. Kdor se hoče zabavati nekaj ur v ozračju domačnosti, pridi, ne bo ti žal!

1— Naše priljubljeno pevsko društvo Krasno-Trnovo v Ljubljani priredi svoj običajni Silvestrov večer letos s posebno izbranim sporedom. Petje, godba, srečolov, šalji-va pošta, šaljivi nastopi, alegorija itd. Prireditelj se vrši v posebni dvorani Aškerčeve kleti (nasproti Srednje tehnične šole). Vsi, ki so dobre volje in se hočejo pošteno ločiti od tega leta, naj pridejo nocoj v Aškerčovo klet.

1— Silvestrov večer priredi društvo za zgradbo sokolskega doma v Šiški v dvorani ge. Keršičeve.

Dr. Spaho o nezaupnici dr. Grdjiću.

Z ozirom na izjavo Grdjića, da gredo muslimani raje z radikali, ko z demokrati, je izjavil dr. Spaho novinarjem to-le:

»Mislim, da se na to stvar polaga mnogo večja važnost, kakor pa je zasluži. Gre samo zato, ali bo predsednik oblastne skupščine v Sarajevu imel 3000 Din plače na mesec, ali pa bo dobival samo nagrado, kadar se bo skupščina sestala. To je malo pomembna stvar in ni treba, da bi se zaradi tega motili obojaki, ki so bili zasnovani na skupnem programu. Naš porazum z radikali v Bosni in Hercegovini je samo nadaljevanje našega skupnega dela v vladi in mi ne želimo, da bi se nam očitalo, da delamo drugačno politiko v Beogradu in drugde v Bosni. Zato si prizadevamo, da sodelujemo z radikali, dokler je to mogoče. To je izvedeno že v mnogih občinah v Bosni in Hercegovini. Zdaj se to izvaja tudi v tistih oblastnih skupščinah, kjer se po moči koaliranih strank to da izvesti. Pri tem so udeleženi tudi zastopniki demokratske stranke, kjer jih seveda kaj je: torej po njihovi moči.

V pomočnem svetu sarajevske občine ima tudi demokratska stranka dva zastopnika, kar odgovarja njihovi moči pri zadnjih volitvah. Na skupščinskih volitvah 11. septembra smo imeli v treh okrajih listo Demokratske zajednice. Hoteli smo dati pristašem demokratske stranke priliko, da pokažejo svojo moč. Rezultat pa je bil v vseh srezih razen v zenickem jako slab. Za listo Demokratske zajednice so glasovali skoro samo pristaši JMO. Pri oblastnih volitvah 27. januarja t. l. je bil Stefan Grdjić izvoljen za glavnega političnega vprašanja je združilo zastopnike demokratske stranke in muslimanov v Demokratsko zajednico. Mi želimo to delo nadaljevati in smo uverjeni, da nas na tej poti ne bodo ovirale pretirane ambicije posameznih čseb, ki ne morejo iz lastne moči priti do večje vloge v političnem življenju.

V demokraciji je vsakdo toliko vreden, kolikor ima opore med narodom. Tega pravila se mora držati vsak pravi demokrat.

Stefan Grdjić je v svojem govoru netočno podal to, o čemur sva pred kratkim govorila v Sarajevu. Preveč neokusno je, da se prijateljski razgovori, ki absolutno niso namenjeni za javnost, porabljajo v javnih izjavah. Vse tisto, kar je Stefan Grdjić govoril na seji oblastne skupščine o najinem razgovoru, je popolnoma izmišljeno. Grdjić je bil moj gimnazijski profesor, zato nočem z njim polemizirati tako, kakor bi bilo potrebno polemizirati s takim, ki prijateljske razgovore poltorjeno uporablja v javnih izjavah.

Politične vesti.

— Nesoglasje med muslimani in demokrati. Od muslimanov in radikalov izročena nezaupnica predsedniku sarajevske oblastne skupščine je predmet živahnih političnih komentarjev. Zlasti pridna je v komentiranju tega dogodka opozicija, ki že govori o razkolu Demokratske zajednice in seveda tudi o krizi vlade. Kriza vlade je zlasti opoziciji pri srcu, pa čeprav so se dosedaj vse njene prerokbe o krizi končale le z blamažo. Ker je predsednik sarajevske oblastne skupščine odločen Davidovičev pristaša, dokazuje muslimanski nastop proti njemu, da so muslimani odločno za današnjo Vukičević-Korošec-Marinkovičovo koalicijo. Zato je tem bolj smešno govoriti vsled tega nastopa muslimanov o krizi vlade. Nasprotno dokazuje ta nastop, da nečjejo muslimani o dvolični taktiki demokratov nič slišati. Jasno je, da je vsled tega Marinkovičovo stališče v demokratski stranki zelo utrjeno, ker tvegajo demokrati razkol svoje zajednice z muslimani, če bi še nadalje koketirali z opozicijo. Vse kaže, da je muslimanski nastop prav energična priprava za demokratski kongres in zato ni čuda, če Radić že danes obupuje nad Davidovičem. Sicer pa opozarjamo na Sna-hovo izjavo o incidentu v sarajevski oblasti skupščini.

— O italijansko-francoskih odnosih piše informirana nemška osebnost v »N. F. Presse« med drugim tole: Pogajanja med Italijo in Francijo se bodo pričela šele po prihodu novega francoskega veleposlanika v Rim (sredi januarja). Pogajanja se bodo pričela na posredovanje Anglije. Ta je sporočila Italiji, da ješla z vojaško pogodbo z Albanijo predaleč in pravi, da so bile od italijanske vlade dane ji informacije takšne, da ni bilo mogoče pričakovati sklenitve Tiranskega pakta. Obenem je angleška vlada sporočila francoski vladi svojo željo, da bi nastal med Francijo in Italijo nekak modus vivendi. Francoska vlada je nato vprašala angleško, kaj se ta pravzaprav predstavlja pod modus vivendi. Da pa vseeno dokaže svojo dobro voljo, je sklenila dogovor o pripustitvi tujih izseljencev v Francijo, s čemur je najbolj ustregla Italiji. Anglija pa je smatrala ta odgovor za nezadosten in nato je prišlo do male napetosti med Anglijo in Francijo. Šele odkritosrčen razgovor Brianda s Chamberlainom v Ženevi je odstranil vsa nesoglasja. Diplomatični krogi si ne morejo niti prav predstavljati, na kakšen temelju se naj vrše pogajanja med Francijo in Italijo. Da bi se razpravljalo o delitvi interesnih sfer v Sredozemskem morju, je čisto nemogoče, ker je, kakor je Briand pravilno pripomnil, to stvar, ki se tiče ne samo Francije in Italije, temveč tudi Anglije, Male antante in Turčije. Neresnična je tudi vest, da bi se šlo za obrambno zvezo proti Nemčiji, ker v napadalne namene Nemčije niti v Italiji noben resen državnik ne veruje. Sicer pa so

ednošaji med Nemčijo in Italijo čisto dobri in bili bi znatno boljše, če ne bi Italija tako brezobzirno preganjala južnotirolskih Nemcev. Še bolj pa je poslabila v zadnjem času nemško-italijanske odnose bojotna agitacija fašistov proti nemškemu blagu. Odjem nemškega blaga se je v Italiji vsled te agitacije tako znižal, da je nemška vlada zaradi tega že intervenirala v Rimu.

— Odnosaji Nemčije do drugih držav. Ista nemška osebnost je nato izjavila, da ne more biti govora o reviziji Dawesovega načrta. Amerika niti ne misli na kako revizijo in kar je v tem oziru dejal Gilbert, je smatrali le kot epizodo. Tudi izjave Poincaréja, da ne morejo biti znižani nepuški dolгови, ni vzeti tragično, ker ima ta izjava samo volilen pomen. Kar se danes dogaja v Rusiji, je čisto nejasno. Mnogo znakov govori, da stojimo pred notranjim prelomom v Rusiji. Eden teh znakov je v tem, da je Rusija zunanje politično brez moči in da more celo na usmrtnih svojega konzularnega uradnika na Kitajskem odgovoriti le s protesti.

— Poljsko - nemški odnosaji so se znatno zboljšali in to po zaslugi maršala Piłsudskega in zunanje ministrice Zaleskega. Edino vprašanje Litve še otežkuje nemško-poljske odnose, pa čeprav nima nemška vlada do sedanje litovske vlade nobenih simpatij.

— Osvobodilno gibanje v Indiji. Nacionalno gibanje je zopet enkrat postalo živahno v Indiji in Indijci, zlasti Hindi, so v odkritem boju z Angleži. Z ozirom na stalne pritoke indijcev je poslala Anglija v Indijo posebno preiskovalno komisijo, ki ji načeljuje Sir Joan Simon. Komisija bo prišla 3. februarja v Indijo, je pa več ko dvomljivo, da bi dosegla kake uspehe. Indijci namreč to komisijo složno odklanjajo, ker smatrajo, da nimajo Angleži nič za nadzorovati v Indiji. Kako silno je osvobodna ta komisija v Indiji, priča dejstvo, da je indijski nacionalni kongres v Madrasu soglasno sklenil, da treba to komisijo bojkotirati z vsemi sredstvi. Kongres je nadalje sklenil, da je cilj indijskega ljudstva njegova popolna osvoboditev in isto je bilo sklenjeno na kongresu indijskih liberalcev v Bombayu. Indijci nadalje naglašajo, da jih ni razžalila samo ta komisija, temveč predvsem tudi duh, v katerem razpravljata angleški parlament in angleška vlada indijski problem.

— Ne tako odločno ko Indijci nastopajo proti komisiji tudi muslimani. Vendar pa se kaže vedno bolj, da je popolna solidarnost indijskih strank za osvoboditev Indije le še vprašanje časa. Indija bo zahtevala isti položaj, kakor ga imajo dominioni in slej ali prej bodo morali Angleži odnehati.

KRATKE VESTI

V Kantonu je zopet novi gospodar. Od komunistov pregnani general Li-Caj-Sum, je pregnal generala Li-Fu-Klama, ki je pregnal komuniste. Verjetno je, da pride med obema generaloma do boja.

Nemške državnozobrske volitve bodo odložene na jesen, ker zahteva centrum pred razpustom parlamenta sprejem šolskega zakona, ljudska stranka pa v nasprotju s svojim voditeljem Stresemannom sprejem proračuna.

Čehoslovaški poslanec, član agrarne stranke Zalobus je bil na lovu ustrujen od neznaenga atentatorja. Tudi vzrok umora je nejasen.

Snaowdas, bivši voditelj neodvisne (komunistične) delavske stranke je iz te stranke izstopil, ker je postala odveč vsled res delavske politike Labour-Party.

S kraljevim ukazom je bilo na Bolgarskem okoli 100 političnih kaznjencev pomiloščenih.

Ameriška vlada demantira vest, da bi namerovala predlagati znižanje nemških reparacij, in v nadomestilo tudi znižanje zavezniških dolgov. Reparacije ostanejo slej ko prej ločene od vprašanja vojnih dolgov.

PROSVETA.

Novega leta dan v ljubljanskem gledališču. V nedeljo, dne 1. januarja se v ljubljanskem gledališču širi predstava: drama vpri-zori popoldne ob 15. uri mladinsko igro »Snegulčica in škraltec« pri znižanih dram-skih cenah. Zvečer ob 20. uri pa je repriza »Boljšega gospoda«. V operi se poje popold-ne ob 15. uri Prokofjeva komična opera »Zaljubljen v tri oranež«, zvečer ob pol 20. uri pa Nedbalova opereta »Poljska krič. Za-sebde so običajne, cene pa za vse širi pred-stave ljudske znižane brez oblastnega davka. V ponedeljek, dne 2. januarja sta obe gleda-lišči zaprti.

ČESKOSLOVAŠKA LETA 1928.

Ob priliki desete obletnice Českoslovaške republike prihodnjega leta se bodo vršili v ČSR sledeči kongresi in proslave; kot predhodne slavnosti 28. oktobra 1928.

Mednarodni kongres ljudske umetnosti v Pragi maja meseca.

Mednarodni kongres zdravnikov, prirodoslovcev, anatomistov in inženjerjev od 26. do 29. maja.

Mednarodni kongres risanja od 1. do 8. avgusta 1928.

Mednarodni kongres gluho-nemnih od 4. do 8. julija.

Narodni festival češkoslovaških koralov, datum še ni določen.

Mednarodni kongres protestantske cerkve in religioznih društev septembra meseca v Pragi, deloma v Bratislavi.

Katoliške cerkve organizira na dan 5. julija kongres na Velehradu, ki bode nenavadno interesanten radi folkloru.

Dalje organizira katoliška cerkev na dan 28. septembra svečano komemoracijo Sv. Vavla v Stari Boleslavi, kot predpriprave za tisočletnico 1. 1929.

Narodni kongres gasilcev v Pragi (datum bode določen pozneje).

Odkritje spomenika prezidenta Wilsona v Pragi dne 4. julija.

Mednarodni kongres socijalnih in higijenskih institucij pod protektoratom gospodične Alice Masarykove od 29. aprila do 1. maja. Mednarodna konferenca YWCA v mesecu juliju.

Razstava sodobne čl. civilizacije, ki bode otvorena v mesecu juniju v Brnu.

Velika jubilejna poljedelska razstava v Pragi maja meseca.

Vzorčni velesojem v Pragi v mesecu marcu.

Vzorčni velesojem v Pragi v septembru.

Vzorčni velesojem v Libercu od 13. do 21. septembra 1928.

Razstava britanske grafične umetnosti, ki se bo otvorila v Pragi dne 22. oktobra.

Sportne igre desettletnice republike Masaryka ob priliki desetletnice obstoja češko-slovaške republike.

Razstava društva umetnikov Manes, spomladi, poleti in pozimi.

Razstava društva »Krasoumná jednotka« v Pragi, spomladi in v jeseni.

ROJAKI!

PRIMORCI! JUGOSLOVANI!

Stopamo v deseto leto po nasilni okupaciji naše domovine, našega Primorja, s strani italijanske države. Smo na pragu desete obletnice, odkar krvavijo naši očelje, naše matere, bratje in sestre na križnem potu junaškega odpora proti barbarskemu navalu italijanskega fašizma. Vse moralne vrednote našega rodu so razdejane, njegove materijalne dobrine uničene. In v znamenju 2000-letne kulture proglašajo nad njim brutalno silo kot edino silo civilizacije in razvoja.

Uničenje šolstva, uničenje društvenega življa, iztrebljenje našega jezika, uničenje osebnosti svobode, svobode tiska in govora: vse to je komaj majhen del te strahotne tragedije, ki jo doživlja naš življ pod tujim jarmom.

Stotine in stotine naših izseljencev pričajo o grozodejstvih, ki jih vrši italijanska država nad svojo slovansko manjšino. Po geslu »Udaril bom pastirja, in razkropile se bodo ovce!« ubija laški sadizem našega človeka, našega intelektualca, učitelja in duhovnika. Na tisoče jih odhaja v širni svet, vsi so moralno oditi, ki so si ohranili nekaj volje do svobodnega življenja in ki jim zaslužena domovina, po zaslugi njenih krivnikov, ne more nuditi niti najmanjše možnosti za goli materialni obstanek.

Trpka in bolesta je pot naših pregnancev z rodne grude in od naroda, ki so mu žrtvovali svoje najboljše moči in ki jim je dajal s svojim trpljenjem čudežno silo za vztrajanje v najhujših okoliščinah, ki jih more človek še prenesti.

Bratje, grenak je kelih trpljenja, ki ga mora izpiti vsak naš človek, predno se odloči za to pot.

In ta kelih se dopolni v pregnanstvu s strašnim spoznanjem, da se ne stori, kar bi se moralo storiti, da vladata med osvobodjenim življenjem našega naroda silno neznanje in brezbržnost do trpljenja neosvobodjene domovine, da so oni sami izročeni na milost in nemilost borbi za golo eksistenco, brez enakovrednega pravnega položaja med sinovi iste krvi in istega jezika.

Rojaki, primorski bratje! Iz naše strašne razgubljenosti, iz naše disorientacije in desorganizacije moramo priti do enotnega nastopa, do enotne organizacije za dosego naših idealov in naših pravic, kajti to nam narekujejo naše težnje in naš položaj izven meja neosvobodjene domovine.

Danes bolj nego kedaj prej čutimo potrebo po takšni organizaciji. Vidimo in vemo, da nam nihče ne pomore, če si mi pomagamo sami in to tako, da se bodo čutili odmevi našega delovanja tam preko, da bo naš narod zrl na nas z jasnim pogledom in upanjem, s prepričanjem, da ga lastni sinovi niso zapustili. Izdajalci svojega naroda bi bili, če bi se lovili na stranih tleh le za svojo materijalno dobroto in zavrgli vse, kar smo dolžni svojemu domu.

Posameznik v današnji družbi ne znači nič, samo organizacija znači vse.

Naša organizacija tostran mora nadaljevati z delom, ki smo ga začeli onstran. Mora biti zrcalo delovanja najboljšega dela primorskega rodu, mora biti središče borcev za sveto stvar. Nočemo vmesnih elementov, z nami ali proti nam — to je naše geslo.

S tem geslom se obračamo do naše prave emigracije, do onih, ki so delovali do zadnjih časov v Primorju, da se nam pridružijo, da bomo sodelovali za uresničenje naših velikih idealov.

Za ureditev našega položaja v osvobodjeni domovini!

Za osvobodjenje neodrešene jugoslovanske zemlje!

Za veliko, svobodno in enotno Jugoslavijo!

PRIPRAVLJALI ODBOR PRIMORSKE EMIGRANTSKESKE ORGANIZACIJE.

Spominska cerkev, ki so jo postavili Bolgari v proslavo osvobodilne zmage pri Plevni. Poldesettletnica te bitke je bila ravnokar.

JKKOLJ
Pletenine s to
znamko so
najboljše!

**Telovniki za dame in
gospode. — Žemperji,
puloverji, kostumi.**

Celje.

o— Srečno novo leto! Sivolasi Silvester vedno rad ugiba in prorokuje, taka je navada. »Ali misliš, da bo boljše,« vprašaš znanca, ta pa odgovori: »Bog vedi.« Letos je v tem oziru majhna anomalija. Še predno je leto 1927 zapustilo prestol, je že leto 1928 naznanilo nove davke, ki bodo gotovo navrtali vsak žep. Mesto v kavarni, bomo hodili. Sicer se pa tudi tu da in fraudem legis. Čim pa bodo še tam obdavnili vstop, kar izgleda zelo verjetno, pa še tja ne bomo hodili. Sicer se pa tudi tu da in fraudem legis delati. Namesto v kavarni, bomo na cesti pili čaj ali karkoli in čitali časopise; kavarna bo prazna, cesta pred kavarno pa polna. — Davčine rasejo in rasejo kakor bolestne poštasti bolniki v vročini. To leto ne bo več avtomobilov niti izvoščkov. V avtomobilih se bodo vozili le še ministri in poslanci obeh kalibrov, imovitejši v kočijah, v katere bodo vpreženi volji, navadni državljani (idijoti po grško) pa per pedes (dokler ne bo tudi to vozilo obdavnjeno). Pa tudi veselice so obdavnili. Kaj pa je jedro vsake veselice če ne ples, t. j. ritmična telovadba; razun hromih in duhovnikov pa danes vsak pleše. Recimo, člani pevskega društva niso posečali pevskega vaja, na kar je odbor sklenil, da bodo mesto pevskega vaja plesne vaje in glej čudo, člani so se polnoštevno udeleževali pevske-plesnih vaj. S tem je treba računati. Koncem koncev bodo davki naraščali v bajne višine. Vse bo obdavnjeno od poroda do smrti in ta dva tudi, dokler se ne bo nabrekla stavba davkov sama sesula.

c— Za pripravnika pri upravnem sodišču v Celju je imenovan abs. pravnik g. Al. Finžgar.

c— Peti redni letni občni zbor Podpornega društva za revne otroke v Gaberju se vrši v četrtek, dne 5. januarja 1928 ob 7. uri zvečer v separatu sobi pri Jugoslovani v Gaberju z običajnim dnevnim redom.

c— II. plesni venček trgovskih nastavlencev se vrši 5. januarja v vseh gornjih prostorih Narodnega doma pod pokroviteljstvom ge. Stermecki. Svirja Negodetov jazz-band iz Ljubljane.

c— V Rogaški Slatini je bil izvoljen za župana trgovec Stanko Sentjunc, za podžupana trgovec Krištof Spaniček.

c— Na Stefanovo se je poročil v cerkvi sv. Danijela odvetnik in celjski župan g. Al. Gorčan z gdč. M. Plešivnikovo. — Bilo srečno.

Srečno Novo leto

želi vsem svojim cenjenim odjemalcem

Kr. Dvorni dobavitelj

Anton Verbič, Ljubljana

delikatese, špecerija

Srečno Novo letovsem odjemalcem in konsumentom
našega piva, špirita in kvasa
želi**Pivovarna UNION d. d.**tvornica špirita in kvasa
LJUBLJANA

Kavarna „EVROPA“

v Ljubljani in

Svratiste Lovački rog

v Zagrebu

ANTON in TEREZIJA TONEJC

Cenjenim gostom in prijateljem

Srečno NOVO LETO!**Srečno in veselo Novo leto!****Tone Malgaj**

stavbeni, pohištveni pleskar in ličar, sobo in črkoslikar

LJUBLJANA, GOSPOSVETSKA 16

Srečno in veselo Novo leto!**Grand hotel Union v Ljubljani**Hotel - Kavarna - Restavracija
Vinska klet itd.**„MERA KL“**

želi vsem svojim cenjenim odjemalcem

Veselo in srečno NOVO LETO 1928**Medič & Zankl, Ljubljana**

družba z. o. z.

Tovarna olja, barv, in lakov.

Srečno Novo letoželi vsem svojim cenjenim odjemalcem ter vsem
prijateljem in znancem**Franc Dolinar, Ljubljana**

parna pekarna in slaščičarna

Poljanska cesta št. 11 in Pred Škofijo št. 11

Veselo in srečno Novo leto

želi

Parna pekarna**Jakob Kavčič**

Ljubljana

**Veselo in srečno
NOVO LETO 1928**

želi

vsem svojim naročnikom

Ivan Dorčechigijenski salon za
dame in gospode
Dalmatinova 13**Srečno
NOVO LETO
1928**

želi vsem odjemalcem

konfekcija**Frande**

nasproti glav. pošte.

**Srečno
NOVO LETO
1928**želi vsem svojim gostom
in prijateljem dobre
kapljice**Aškerčeva klet**nasproti srednje
tehnične šole.**Srečno in veselo Novo leto!****Gostilna in kavarna****Fran in Franja**

Kavčič

LJUBLJANA, Privoz št. 4

Veselo in srečno Novo leto

želi

Ana MiholičKavarna — gostilna
»Centrale«

LJUBLJANA

poleg Zmajskega mosta

**Srečno
Novo leto
1928**

želi vsem svojim gostom

Restavracija**„POD SKALCO“****Ljubljana**

Mestni trg 11

Srečno in veselo NOVO LETO!

Stavbeno in umetno mizarstvo

A. ROJINA & Co., LJUBLJANA

Slomškova ulica.

Kolodvorska ulica.

Srečno in veselo NOVO LETO!**L. Mikuš****Ljubljana, Mestni trg 15****Dežniki**

Na malo! Ustanovljeno 1839 Na veliko!

Srečno in veselo Novo leto

želi

ANTON KRISPER

LJUBLJANA, Mestni trg

Srečno in veselo Novo leto!**The Rex Co.**

LJUBLJANA

Srečno in veselo Novo leto

želi vsem cenjenim odjemalcem

JAKOB TRČEK, parna pekarna

LJUBLJANA, Breg št. 4

Srečno Novo leto

bodi vsem cenjenim gostom

restavracija „LJUBLJANSKI DVOR“

ter vsem prijateljem in znancem

Marija in Bogdan PUPOVAC**Srečno in veselo NOVO LETO!****„Grom“**

carinsko-posredniški in špedicijski bureau

LJUBLJANA, Kolodvorska 41

Podružnice: Maribor, Jesenice, Rakek.

Srečno in veselo NOVO LETO!

Konfekcijska industrija in modni atelje

Josip Ivančič**Ljubljana**

Šelenburgova ulica 1

Dunajska cesta 7

SREČNO IN VESELO NOVO LETO

želi vsem svojim p. n. gostom in znancem

vinotoč in gostilna VIKTOR SEDEJ, Ljubljana

Kolodvorska ulica 28

Srečno in veselo Novo leto žele naslednje tvrdke:

Alojz Fuchs
juvelir
LJUBLJANA
Šelenburgova ulica 6.

ANTON STACUL
LJUBLJANA

Foto - atelje
Veličan Bešter
LJUBLJANA
Aleksandrova cesta 5.
Int. telefon štev. 2524.

Pilarna
IVAN FIGAR
LJUBLJANA

Franjo Zajc
brivnica
LJUBLJANA
Dunajska cesta št. 12.

Modna trgovina
T. EGER
LJUBLJANA
Sv. Petra cesta štev. 2

Podjetje za tehnične in elektrotehnične naprave
SLAVKO KOLAR
Ljubljana
Dunajska cesta štev. 22

Modni
atelije

Demšar & Osenar
Ljubljana
Kolodvorska ulica štev. 35

Elektrotovrdka
A. VERBAJS
LJUBLJANA
Gospodarska cesta 13
(Kolizej).

Osvald Dobeic
voletrgovina galanterije
in pletenin
LJUBLJANA
Pred Škofijo štev. 15.

Tovarniška zaloga usnja
L. GERKMAN
LJUBLJANA, Cankarjevo nabrežje 1

M. Šarc
Ljubljana
Kongresni trg št. 4/1.

Simon Klimánek
Ljubljana
Šelenburgova ulica št. 6

A. Rasberger
LJUBLJANA
Gramofoni — plošče

Lekarna »Sv. Peter«
Mr. ph. A. Ustar
LJUBLJANA
Sv. Petra cesta št. 78.

Aleksander Oblat
Ljubljana

KOLINSKA
tovarna hranil d. d.
Ljubljana

K. Pučnik
krojaški mojster
LJUBLJANA
Tavčarjeva ulica št. 3.

AL. ŠČURK
delikatese, specerija,
sajutrkvalnica
LJUBLJANA
Dunajska cesta št. 12.

Jernej Jelenič
tovarna vinskega in špiritovega kisa
Ljubljana, Stara pot št. 1

Zalta & Žilič
trgovina z železnino
LJUBLJANA

SREČKO VRŠIČ
Ljubljana
Šelenburgova ulica št. 3

Ivan Kojnc
krojaški atelije za go-
spode in dame.
Gostilna.
Točna postrežba.

Hotel Miklič
LJUBLJANA
nasproti gl. kolodvoru.

Pavel in Marija Šimenc
cvetličarna na Sv. Petra cesti in
pokopališki vrtnar Sv. Križ-Ljubljana

ČADEŽ & BRČAR
LJUBLJANA

Česalni salon za dame
O Fettich-Frankheim
Ljubljana, Kongresni trg št. 19

Ivan Kvas
Modni salon za dame
in gospode
LJUBLJANA
Wolfova ulica št. 1/1.

Hotel „SLON“
Ljubljana
Kavarna
Kopališče
Restavracija

Knjigoveznica
A. JANEŽIČ, LJUBLJANA
Florjanska ulica štev. 14
- - Industrija trgovskih knjig in šolskih zvezkov - -

Fotografski atelje
Franc Kunc
Ljubljana, Wolfova ulica 6

Just Piščanec
carinsko posredništvo
Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 36
Mednarodno poslovanje brez spedi-
terjev. Vsa informativna pojasnila
brezplačna.

Pavla in Jan Fiala
kavarna in bar
„EMONA“, Ljubljana

IVAN ŠIMENC
cvetličarna :: vrtnarstvo
Ljubljana
Šelenburgova 1 :: Gradišče 12

IGN. ŽARGI
Ljubljana

A. SVETINA
trgovina z specerijskim in kolonijalnim blagom
Ljubljana, Kongresni trg štev. 3

K. JURMAN
kr. dvorni optik
LJUBLJANA
Šelenburgova ulica

✂ Srečno!
D. ČEBIN
premog, drva koks

„**SLADKOR**“
Ljubljana, družba z o. z.

ANDREJ MARČAN
mesar
Ljubljana, Prešernova ulica štev. 16

Parfumerija
Š. STRMOLI
Ljubljana, Pod Trančo 1

VIKTOR ŠOBER
trgovina s specerijskim blagom
Ljubljana, Sv. Jakoba trg štev. 4

J. WANEK
LJUBLJANA
Sv. Petra cesta štev. 2

Zajutrkovalnica in vinska klet Beti Orphek nast. Alojz Sveté LJUBLJANA Kolodvorska ulica	Ljubljanski oblačilni bazar LJUBLJANA Mestni trg štev. 6	Prva ljubljanska cvetličarna V. Bajt LJUBLJANA Šelenburgova ulica štev. 6	Jos. R. Puh LJUBLJANA Gradaška ulica štev. 22
Izdelovanje vsakovrtnega peciva, medenjakov in keksov T. NOVOTNY LJUBLJANA Opekarska cesta štev. 26	Josip Rojina LJUBLJANA Aleksandrova cesta štev. 3	Trgovina z specerijami, delikatesami, in vinarno FR. KHAM LJUBLJANA Miklošičeva cesta	Josip Musar m. sar LJUBLJANA Sv. Petra 61 - Šolski dvor
Restavracija Rezi Zalaznik LJUBLJANA Dunajska cesta štev. 6	Tvornica konjaka in likerjev, veličanjarna Viktor Meden LJUBLJANA Celovška cesta štev. 10	Ivan in Rozi Herzog Restavracija pri „LEVO“ LJUBLJANA Gospodarska cesta štev. 16	Filip Bizjak krznar in izdelovatelj čepic Ljubljana Šelenburgova ulica štev. 6
Srečno in veselo NOVO LETO želi vsem svojim znancem in prijateljem Obitelj Olupova LJUBLJANA	P. Škafar vulkaniziranje gumijah mehanična delavnica LJUBLJANA Rimska cesta 11	„EKONOM“ r. z. z. o. z. LJUBLJANA	Franc Bučar LJUBLJANA restavracija Hotel Lloyd
Češkuti & Zajc manufakturna in modna trgovina LJUBLJANA Stari trg štev. 3	Tovarna „Diskobolos“ Stane Vidmar nast. A. Kozman LJUBLJANA	Narodna kavarna LJUBLJANA JOSIP in ELA CARL	Ljubljanska gradbena družba z. o. z. LJUBLJANA SLOMŠKOVA ULICA 19
Fani in Karol Kačič LJUBLJANA Dunajska cesta štev. 58	Franc Slamič mesnica LJUBLJANA Gospodarska cesta štev. 6	And. Dolinar pekačija LJUBLJANA	Šoštersič, Petan & Erker t. govina z železnino LJUBLJANA Resljeva cesta štev. 20
Iv. Brunčič & Fr. Rebern pleskarja in ličarja Ljubljana Karel Kotnikova ulica	Restavracija „Novi svet“ Ljubljana	Eng. Franchetti frizer za gospode in dame LJUBLJANA Dunajska cesta štev. 20	Tovarna testenin

Zvitke (Rolle) za računske stroje, blagajne

vseh sistemov ima vedno in v vsaki količini v zalogi
LUD. BARAGA, Ljubljana
Šelenburgova ulica 61.

Najvarneje in najugodnejše se nalaga denar pri pupilarnem zavodu, ki obstoji že 64 let

CELJSKA MESTNA HRANILNICA
V CELJU, KREKOV TRG (v lastni palači pri kolodvoru)

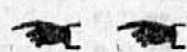
Prihrankom rojakov v Ameriki, denarju nedoletnih, ki ga vlagajo sodišča, ter naložbam cerkvenega in občinskega denarja, posveča posebno pažnjo.

Za hranilne vloge jamči poleg premoženja hranilnice

ŠE MESTO CELJE

z vsem premoženjem in vso davčno močjo.

Hranilnica daje posojila na zemljišča, po najnižji obrestni meri. Vse prošnje rešuje brezplačno.

TISKARNA MERKUR **LJUBLJANA**
TRG.-IND. D. D. **GREGORČIČEVA 23**
Se priporoča za tisk vseh trgovskih, obrtnih, industrijskih in uradnih listov. * Tiska časopise, knjige, brošure, cenike, tabele, vabil, letake, mesečnice itd. * LASTNA KNJIGOVARNICA. * TELEFON. št. 2532.

Ilija Erenburg:

116

Ljubezen Jeanne-e Ney.

(Iz rusčine prevedel Š. L.)

44.

To, kar niso mogle vzdržati niti stražnikove oči.

Vlak iz Kolina je prišel v Pariz deset minut pred sedmo uro. Jeanne se je z avtomobilom pripeljala do vogla bulvarja Arago in ulice Glasière, naprej pa je bila cesta zaprta. Množica, ki je bulvar zajela, je prisilila avtomobil, da je lezel ko polž. Jeanne ni mogla čakati in je stopila iz voza. Gnetoč se med gledalci se je prerivala, kolikor se je le mogla hitro. Niti pomislila ni, čemu je toliko ljudi zunaj. Za to ni imela časa in je samo hitela.

Bilo je prekrasno poletno jutro in množica je bila praznično razpoložena. Vse je spominjalo na sejmske veselice. Mamice so kupovale otrokom zelene in rdeče balončke, ki so veselo plesali nad glavami. Prodajalci kitajskih orehov in sladke žolice so živahno hvalili svoje blago. Dečki so ponujali kokosovo mleko: po dva sous kozarec. Nekdo je prepeval ginljivo pesmico o krasotici Marion. Ljudje, ki so se tukaj zbrali iz vseh dvajsetih policijskih okrožij Pariza, so se zabavali, kakor je vsak vedel in znal. Saj niso vendar v življenju edino same težave. Tudi veselo je včasih.

Jeanne je tekla. Niti pomislila ni, zakaj so

vsi ti ljudje, ki so se zbrali na bulvarju Arago, tako veseli. Po težkem prerivanju med množico je prihitela do vogala ulice Sainté.

In potem? Težko je to povedati. Ali se ni poskušalo, da bi se Andreja rešilo? Ali ni oddala Aglaja Sašenkinega portreta delavne-mu Juk-Zabotku? Ali se ni Gabrijela jasno izrekla v njegov prid? Da, vse to je bilo! Bila je pa tudi tiha soba v stanovanju gospe Lopke. Ali ni Jeann dovolj ljubila? Dovolj, bolj ni mogla!

Kaj je bilo potem, Ah, če bi se to ne godilo v življenju! Ko bi to bilo samo v ljubih romanih dobrega Dikensa! Kako bi bili vsi lahko veseli! Ljudje bi jokali, ko bi zagledali v sodni dvorani nesrečno Aglajo. Državni pravdnik ne bi bil šel preko Gabrijelinega pričevanja. Halibjev, strašni Halibjev bi pa poslušal Jeanne-ine prošnje, bil bi ganjen in bi se bil odpeljal v Pariz, kjer bi bil rešil Andreja. Nato bi se vsi zbrali v veliki sebi pod okroglo svetilko in bi od veselja ploskali. Jeanne bi objela Andreja in bi spet uživala njegov odkriti, široki smehljaj. Halibjevu bi pa oba rekla: »Vi ste postopali hudobno, mi vas pa ne bomo kaznovali. Naj bo vaša največja kazen to, da sta srečna dva človeka, ki ste ju vi hoteli pogubiti.« Natanko tako bi morala oba reči, če bi se to godilo v Dickensovem romanu. To se je pa godilo v življenju.

Ina na koncu ulice Sainté kjer so se grozeče vzdigovale temne stene jetnišnice, je

med pojemajočo gnečo ustavil Jeanne-o znani, hohnjavi glas:

Ah, tudi vi ste prišli, gospodična Jeanne! Kako mi je žal, da ste prepoznali, ker je bilo vse res izvrstno pripravljeno. Jaz sem tukaj že od sinočnjega večera in sem stal samo deset korakov od »vdove«. Zelo dobro sem videl, kako je gospod Botan vzdignil njegovo glavo.

Ko je odpadli nos to rekel, je uljudno privzdignil svoj klobuk in je ves žareč od zadovoljnosti odšel.

Ljudje so se razšli. Branjevci so prenesli svoje stojnice na bolj živahne ulice. Bulvar Arago je postal spet tih in mrtev, poln šumenja listja in smeha šolarjev. Samo lupine in ostanke cigaret so še pričali, da se je zjutraj tukaj veselo praznovalo. Po vrsti so se odpirale trgovine. Ropotajoč je zdrvel po ulici tovorni avtomobil. Solnce je žgalo. Iz hiš je zadišalo po kuhinji. Nekdo je nekje udaril psa, ki je žalostno zatulil. Na voz so nakladali omare in stole, stranka se je selila na drugo stanovanje. Ure so tekale. Nato so začeli kričati raznašalci večernikov. Vročina je ponehala. V oknih so dvignili zastore. Delavci so se razhajli. Nazadnje se je užgala tudi zelena luč malega kinematografa. Na platnu je nekdo razbijal posodo, kakor vsak večer. Ljudje so gledali in se hohotali. Na klopci nasproti jetnišnice sta se poljubljala dva zaljubljenca. Tam je bilo bolj temno in stran od ljudi. Nato je minil še en dan.

Po bulvarju Arago se je sprehajal stražnik v sinji čepici, ki je gledal na red. Red je bilo čutiti povsod. Ob šestih so človeku odrezali glavo, ob dvanajstih so šli uradniki zajtrkovat, ob sedmih so zapirali trgovine. Edino, kar je stražnika motilo, je bila mala ženska, ki je sedela kar na hodniku ob jetnišnični steni. Od začetka si je stražnik mislil, da je to delavka, ki počiva v kostanjevi senci. Dve uri nato jo je pa spet videl na istem mestu. Nagrbnil je čelo, vendar pa je šel mimo. Čeprav ljudje sedijo samo na klopih, ni videl v tem, da sedi ženska na praznem neobljudenem hodniku, še nobene kršitve reda.

Ko pa je nastopila noč, ko sta odšla celo že zaljubljenca, ki sta se bila poljubljala v skritem kotičku ko je ostal na bulvarju Arago samo še brkati stražnik pod velikimi, svetlimi zvezdami, se je čuvar reda razjezil, ko je videl, da mala ženska še vedno sedi ob steni na hodniku. Privihal si je brke in odločno stopil proti njej. Hotel jo je ostro ogovoriti in ji povedati, da je jako nedostojno, ostajati ponoči na hodniku, da je to celo sumljivo. Stopil je prav k nji, nagnil se k njenemu obrazu in ji pogledal v oči.

Rekel ji ni pa nič, ampak je sunkoma odskočil in tiho odšel. V njenih očeh je videl to, kar človeške oči niso mogle več prenesti, tudi ne vsega navajene oči stražnika.

(Dalje prihodnjič.)

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

CENTRALA:

LJUBLJANA, DUNAJSKA CESTA.

PODRUŽNICE:

Brežice, Celje, Črnomelj, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Spilj, Gorica, Trst. — AGENCIJA: Logatec.

Se priporoča za vse bančne posle.

Delniška glavica Din 50.000.000.—
Skupne rezerve nad Din 10.000.000.—

Brzljavi naslov: Banka Ljubljana.
Tel. št.: 2261, 2413, 2502 in 2504.

VINOCET

tovarna vinskega kisa, d. z o. z., Ljubljana
nudi

**najfinejši in najokusnejši
namizni kis iz vinskega kisa.**

Zahtevajte ponudbo. — Telefon št. 2339.

**Tehnično in higijenično najmoderneje
urejena kisarna v Jugoslaviji.**

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 1a, II. nadst.

Carinsko posredniški in špedicijski bureau

» GROM «

LJUBLJANA, Kolodvorska ulica 41

Naslov brzljavkam: „GROM“. Telefon 2454.

Podružnice: Maribor, Jesenice, Rakek.

Obavlja vse v to stroko spadajoče posle najhitreje
in pod kulantnimi pogoji.

Zastopniki družbe spalnih voz S. O. E. za ekspresne
pošiljke.

Oglašujte v „Narodnem Dnevniku“.

Veliko izbiro volnenih jopic,
puloverjev vsa-
kovrstnih bluz, perila, kravat, vezenin in nogavic,
rokavic ter zimskega perila priporoča po izredno
nizkih cenah

IGNACIJ ŽARGI, LJUBLJANA

Sv. Petra cesta.

**Primerno darilo
za NOVO LETO je
šivalni stroj**

znamke Gritzner in Adler v
raznih oprelih. — Edino le pri

Josip Petelincu, Ljubljana
blizu Prešernovega spomenika
ob vodi. — Tudi na obroke.
Oglejte si razstavo brez obveznosti
nakupa. — Večletna garancija.
Pouk v vezenju brezplačen.

Srečno in veselo Novo leto!

Carl Pollak d. d.

LJUBLJANA

Širite „Narodni
Dnevnik“.

MALI OGLASI.

Za vsako besedo se plača
50 par. Za debelo tiskane
pa Din 1.—.

Koks - čebin

Wolfova 1/II. - Telef. 2056.

Prodaj

dve boljši 4 vrstni har-
moniki, in sicer dvo- in
triglasno firme Lubas. —
Harmoniki imata lep in
priazen glas in sta do-
bro ohranjeni. Naprodaj
sta pri Stefanu, 5. mest-
na hiša na Kobariški
cesti, Bežigrad, Ljubljana

Išče se

stanovanje, obstoječe iz
kuhinje ter dveh sob v
centrumu mesta. Plača se
dobro. Ponudbe na upra-
vo lista pod Stanovanje.

KMETSKI HRANILNI IN POSOJILNI DOM

Račun pošne hranilnice št. 14.257.

reg. zadr. z neom. zav.

Brzljavke: „KMETSKI DOM“. Telef. št. 2847.

V LJUBLJANI -- Tavčarjeva (Sodna) ulica št. 1, pritličje.

DAJE:

Posejila na vknjižbo, proti poročtvu ter za-
stavi premičnin in vrednostnih papirjev ter
dovoljuje kredite v sekočem računu pod
najugodnejšimi pogoji.

OBREŠTUJE VLOGE

na knjižice čistih 6% brez odpovedi.

Večje stalne vloge in vloge v tek. računu
po dogovoru.

PRESKRBUJE:

Kavcije, inkase, srečke in vrednostne papirje
ter čeke in nakaznice (nakazila) na druga mesta.

URADNE URE:

Vsak delavnik od 8. do 12.1/2, in od 3. do 4.1/2.

Pooblaščen prodajalec srečk državne razredne loterije.